2 • 2016

Vår kyrkas mission

Kirkkomme *Lähetys*

Armoa 2017!

Reformaatio 500 v.

KIRKKOHALLITUS
Kirkon lähetystyön keskus

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
Puhelin: 09 18021
Sähköposti: lahetyslehti.kirkkohallitus@evl.fi
Kirkkohallitus/KLK
PL 210, 00131 Helsinki

Julkaisija
Kirkon lähetystyön keskus
PL 210, 00131 Helsinki
Puhelin 09 18021
Faksi 09 1802 350
sakasti.evl.fi/kirkkommelahetys

Päätoimittaja
Risto Jukko
risto.jukko@evl.fi

Toimitussihteeri
Danielle Miettinen
ext-danielle.miettinen@evl.fi

Toimitus
Ville Auvinen
Johanna Björkholm-Kallio
Kari Eskelinen
Anssi Nurmi
Jaakko Rusama
Kimmo Saares
Elina Tervonen

Paino
Grano Oy

Taitto
Jouni Halonen, Grano Oy

Painos
3300 kpl

Lehti ilmestyy
kaksi kertaa vuodessa.
Seuraava numero ilmestyy maaliskuussa 2017.

Lehti lähetetään seurakuntiin, uskonnonopettajille, kirkon lähetysjärjestöille ja hiippakuntien tuomiokapituleihin.

ISSN 0789-5135
ISSN 2242-3877 (verkko)

Kirkkomme Lähetys 2/2016

Martti Luther Lucas Cranach vanhemman kuvaamana vuonna 1529. Kuvalähde: Wikipedia

Teema: Reformaatio 500 vuotta

Uskonpuhdistaja **Martti Luther** naulasi kuuluisat teesinsä Wittenbergin linnankirkon oveen lokakuussa 1517. Tämä numero on tuhti tietopaketti ensi vuonna vietettävän reformaation merkkivuoden vieton tueksi. **Sivut 4–26.**

Virsikokoelma kansainvälistyy. Adventtina otetaan käyttöön Virsikirjan Lisävihko, jossa on paljon lauluja uusista maista ja kulttuureista. **Sivut 38–39.**

Summary

This issue of our journal, *The Mission of Our Church*, deals with the Reformation, which celebrates its 500th anniversary in 2017. Is mission something inherent in Protestantism? What have been the results of Protestant mission work? And what did Luther say? The Lutheran tradition has not been noted for being mission-minded at the beginning of the Reformation. The journal also gives an historical overview of Protestantism as well as presents some new books related to the Reformation jubilee.

Sisältö

Teema:
Reformaation merkkivuosi

4 Minkä reformaatio rikkoi, sen lähetystyö korjaa
7 Protestantismin 10 apostolia
10 Juhani Forsberg: Luther ja lähetys kuuluvat yhteen
14 Kaarlo Arffmanin haastattelu
17 Reformaatio ja raamatunkäännöstyö
21 Kolumni: Jaakko Rusama
22 Miksi ja miten juhlimme?
24 Uusia kirjoja reformaatiosta
27 Raamattu-kolumni: Katri Tenhunen
28 Kirjat
32 Ajankohtaista
43 Kierrätyspiste
44 Aktuellt
45 Kolumn: Bearnice Sundkvist
48 Rukous

KANSIKUVA Luther Playmobil kuuluu leluperheen kaikkien aikojen suosituimpiin hahmoihin. Kuva: Angela Ditze

Reformaatio elää lähetystyön linjauksessa

REFORMAATIO ELI uskonpuhdistus alkoi aikana, jolloin eurooppalaiset tulivat löytöretkien myötä tekemisiin tuntemattomien kansojen, kielten ja kulttuurien kanssa Afrikassa, Aasiassa, Amerikassa ja Australiassa.

Ensin roomalais-katolinen kirkko ja myöhemmin myös reformaation synnyttämät protestanttiset kirkot joutuivat miettimään suhtautumistaan näiden alueiden asukkaisiin.

Selvää oli, että evankeliumin vapauttava sanoma kuuluu kaikille kansoille. Kristityt tekivät lähetystyötä ja evankeliumi levisi uusille alueille. Tuloksena on globaali kristinusko eli kaikkialla maailmassa esiintyvä uskonto.

KIRKON LÄHETYSTYÖTÄ ohjaa lähivuodet linjaus nimeltä *Yhteinen todistus. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähetyksen peruslinjaus.* Se löytyy kirkon verkkosivuilta Sakastista.

Asiakirja liittyy vahvasti reformaation 500-vuotiseen perinteeseen. Linjaus valmisteltiin yhdessä seurakuntien, hiippakuntien ja järjestöjen kanssa, ja vajaan vuoden aikana sitä on ehditty jo niille esitellä.

Tarkoitus on, että seurakunnat, hiippakunnat ja järjestöt soveltavat yhdessä valmistellun linjauksen sisältöä toimintaansa ja vievät sen ajatuksia toimintasuunnitelmiinsa.

> Lähetykseen kuuluu aina evankelioiminen, tavalla tai toisella.

Yhtenä teemana olemme nostaneet esiin evankelioimisen. Asiakirja toteaa: ”Kirkko ja sen lähetysjärjestöt vievät rohkeasti sanoman lähellä ja kaukana elävien keskuuteen.”

Lähetykseen kuuluu aina evankelioiminen, tavalla tai toisella. Lähetys on kuitenkin aina myös enemmän, koska viime kädessä siinä on kyse koko kirkon olemuksesta. Siksi lähetys on kirkon uudistumisen mahdollisuus.

MITEN KRISTITYN olisi hyvä toimia kohdatessaan toisin uskovia? Uuden testamentin ohje on seuraava: ”Pyhittäkää Herra Kristus sydämessänne ja olkaa aina valmiit antamaan vastaus jokaiselle, joka kysyy, mihin teidän toivonne perustuu. Mutta vastatkaa sävyisästi ja kunnioittavasti ja säilyttäkää omatuntonne puhtaana.” (1. Piet. 3:15, 16a).

Kristillinen todistus on yhteinen.

Risto Jukko

Kirkkomme Lähetys 50 vuotta sitten

Mustalaisia autettava heidän iloonsa

EI TARVITSE olla kauankaan tekemisissä mustalaisten kanssa, kun tajuaa, että lähetystyö heidän kohdallaan ei suinkaan tule tehdyksi kohdistamalla se yksinomaan heihin. Selvääkin selvemmin tajuaa, että vieläkin merkittävämmän ”lähetystapahtuman” on kohdattava meitä itseämme. Ilman todellisen lähetysmielen ilmenemistä omassa kirkossamme ja omassa seurakunnassamme, ei mustalaisten ”auttaminen heidän iloonsa” ole mahdollista.

Lähetystyöksi me tajuamme myös mustalaisten asiain ja tarpeiden tunnetuksi tekemisen kirkossamme ja yhteiskunnassamme. Koko se laaja ja monitahoinen toiminta, jota Mustalaislähetyksen työ nykyisellään on, liittyy samaan lähetystyöhön.

Näin raja lähetyksen ja diakonian välillä häviääkin käytännöllisesti katsoen kokonaan. On vain **Missiota**, sanan syvimmässä mielesssä.

Veikko Piirainen
Kirkkomme Lähetys joulukuu 1966

> Tulossa ei ole kansallisen luterilaisuuden vuosi, vaan globaalin ekumeenisen ja kristillisen todistamisen merkkivuosi.

Minkä reformaatio rikkoi, sen lähetystyö korjaa

Reformaatio oli kristillisen todistuksen kannalta katastrofi, mutta vahingot ovat korjattavissa, uskoo reformaation merkkivuoden projektisihteeri Timo-Matti Haapiainen. Lähetys korjaa sen minkä reformaatio rikkoi.

PASTORI JA teologian tohtori **Timo-Matti Haapiainen** päättää alkurukouksen tekemällä ristinmerkin. Ennen kuin päästän projektisihteerin paahtamaan asiaansa, tekee mieli kysyä eleestä.

”Luther kehottaa kristittyä siunaamaan itsensä pyhällä ristinmerkillä. Porot merkitään korvamerkillä, siitä tietää kenelle poro kuuluu. Ristinmerkki muistuttaa minua siitä, kenelle minä kuulun,” Haapiainen selostaa **Miikka Ruokasen** porovertausta lainaten.

Hänen mielestään ristinmerkin tekeminen on yksi silta, jota pitkin luterilaiset voivat kurkotella juurilleen.

Aarne Ormio

Sääntökunnat menetettiin

Timo-Matti Haapiainen kutsuu reformaatiota skandaaliksi ja katastrofiksi.

”Reformaatio rikkoi yhteyden monella tavalla. Enää ei voitu antaa yhteistä todistusta ja kristityt kääntyivät henkisesti sisäänpäin.”

Lähetyksen näkökulmasta tapahtui myös sellainen suuri vahinko, että lähetyshenkiset sääntökunnat, kuten dominikaanit ja fransiskaanit, ajettiin pois.

Jos ymmärrämme, että kirkko on Kristuksen ruumis, joka on lähetetty maailmaan julistamaan evankeliumia, haava voi Haapiaisen mukaan parantua. Todistus ylittää tunnustuskuntarajat.

”Kaikki jotka lähtevät, ovat yhteisen Herran lähettämiä. Oman kirkkokunnan asioiden ajaminen jää toissijaiseksi. Missio on aina rajojen ylittämistä, ja se ylittää myös kristittyjen välisiä rajoja.”

Kirkkojen maailmanneuvoston historiasta voi Haapiaisen mielestä nähdä, että lähetyksellä ja ekumenialla on läheinen yhteys. Kansainvälinen lähetysneuvosto vaikutti voimakkaasti Kirkkojen maailmanneuvoston syntyyn.

Kristitty voi kulkea ekumenian kautta lähetykseen tai lähetyksen kautta ekumeniaan – sillä ei ole väliä. Toisiinsa nämä kuitenkin aina johtavat, eikä niitä voi erottaa, Haapiainen muistuttaa.

Anglikaanit mukaan

Lokakuu on Haapiaiselle merkittävä kuukausi. Lokakuussa vuonna 1517 Wittenbergin yliopiston Vanhan testamentin professori **Martti Luther** naulasi linnankirkon oveen kuuluisat 95 teesiään. Lokakuussa vuonna 1999 katoliset ja luterilaiset allekirjoittivat yhteisen julistuksen vanhurskauttamisopista. Se on Haapiaisen mielestä erinomainen asiakirja, jonka myös anglikaanit ovat aikeissa allekirjoittaa.

Kun paavillisen kristittyjen ykseyden edistämisen neuvoston puheenjohtaja, kardinaali **Kurt Koch** vieraili Suomessa viime vuoden huhtikuussa, esille nostettiin ekumenian seuraavia askeleita. Voisiko se olla ehtoollisyhteys?

Timo-Matti Haapiaiselle kysymys on kaikkea muuta kuin teoreettinen. Hänen puoliksi ranskalainen vaimonsa **Sophie-Madeleine Haapiainen** sekä pojat **Daniel** ja **Kasper** kuuluvat katoliseen kirkkoon. Sellaisina pyhäpäivinä, kun perhe käy katolisessa messussa, isä ei saa ehtoollista, vaan siunauksen. Ehtoollisaineet ovat aivan käden ulot-

> Jaamme Sophie-Madeleinen kanssa koko elämän, mutta yhteistä ehtoollista emme kuitenkaan voi nauttia. Homma on ihan kesken!

tuvilla, suorastaan tuoksuvat hänen nenäänsä, mutta sääntöjen mukaan hän ei saa koskea niihin.

”Tässä tulee näkyväksi, miten iso skandaali ehtoollisyhteyden puuttuminen on. Jaamme Sophie-Madeleinen kanssa koko elämän, mutta yhteistä ehtoollista emme kuitenkaan voi nauttia. Homma on ihan kesken!” Haapiainen kiihtyy hieman.

Hänen mukaansa nykyinen paavi **Franciscus**, jonka fani Haapiainen selvästi on, tahtoo edetä asiassa. Ilmassa oli jopa toiveita, että ehtoollisyhteys olisi syntynyt jo reformaation merkkivuonna.

Piispoja päätoimikunnassa

Jos ei ehtoollisyhteyttä katolisten kanssa, niin mitä muuta hyvää reformaation merkkivuosi voi saada aikaan? Arvovaltainen päätoimikunta hankkeella ainakin on. Siihen kuuluvat muun muassa arkkipiispa **Kari Mäkinen**, Helsingin katolisen hiippakunnan piispa **Teemu Sippo** ja Helsingin ortodoksinen metropoliitta **Ambrosius**. Mukana on myös edustajia esimerkiksi tieteen, politiikan ja liike-elämän huipulta.

Joukossa on varmasti myös Raamatun, evankelioinnin tai lähetyksen puolesta rumpua lyöviä henkilöitä. Näyttää kuitenkin siltä, ettei ketään ole valittu mukaan tämän sykkeen perusteella.

”Minä olen käynyt rippikoulun Kansan Raamattuseurassa!” Haapiainen vastaa leikkisästi kysymykseen siitä, miksi herätyskristillistä ääntä ei ole kutsuttu mukaan.

”Soisin, että yhteys olisi vahvempi. Tarvitsemme kaikki toisiamme. Merkkivuoden kautta voimme kaivaa esille yhteisiä juuria”, hän sanoo.

Globaalisti ja ekumeenisesti

Jos Timo-Matti Haapiaisen unelma toteutuu, ensi vuoden lopussa erilaiset luterilaiset ja eri tunnustuskuntiin kuuluvat kristityt ovat ottaneet askelia lähemmäksi toisiaan. He ovat oppineet jotakin uutta omasta ja toistensa identiteetistä. Tämä reformoi kristittyjä niin, että he voivat liittyä aidommin ja vahvemmin siihen missioon, jota Jumala maailmassa tekee.

”Globalisaation pitää vaikuttaa kertomukseen, jota kerromme. Tulossa ei ole kansallisen luterilaisuuden vuosi, vaan globaalin ekumeenisen ja kristillisen todistamisen merkkivuosi ja mahdollisuus”, Haapiainen muistuttaa.

Entä millaista reformaatiota tarvitsemme kirkossa vuonna 2017?

”Identiteetin ja mission on tultava selkeämmiksi. Meidän tulee yhtä aikaa sekä palata lähteille, että lukea aikaa. Luterilaisuuden vahvuus on kiinnostus toisia traditioita kohtaan ja valmius peilata niitä.”

Mallia Mandelasta

Yöpöydällään Haapiaisella on parhaillaan Etelä-Afrikan rotusyrjintää vastaan taistelleen **Nelson Mandelan** elämästä kertova kirja. Mandela opetti, että käyttäytymällä rohkeasti tulee rohkeaksi, vaikka pelottaa. Vaikka hän tunsi itsensä epävarmaksi, hän kulki vankilasaari Robben Islandilla pää pystyssä. Mustien asemasta neuvotellessaan hän halusi riisua vanginpuvun ja pukeutua arvokkaasti. Nämä tietoiset valinnat muuttivat sekä häntä itseään, että yhteisöä hänen ympärillään.

Lopulta apartheid murtui.

Haapiaisen mielestä voisimme Kristuksen opetuslapsina ja todistajina ottaa oppia Mandelasta. Kun pukeudumme Kristukseen ja elämme hänen läsnäolossaan, kristillinen todistus lakkaa olemasta pelkkää ideologian esittelemistä. Siitä tulee elämää Kolminaisuuden yhteydessä, joka muuttaa maailmaa.

”Kävellään yhdessä Punaisenmeren pohjaa pitkin kohta luvattua maata, eletään ristin juurella, käydään katsomassa tyhjää hautaa ja odotetaan, että päästään Karitsan valtaistuimen eteen. Älä pelkää olla toisen maailman ääni”, Timo-Matti Haapiainen rohkaisee.

Danielle Miettinen

Protestantismin 10 apostolia

Kirkkomme Lähetys valitsi protestantismin historian varrelta 10 henkilöä, jotka ovat tulkinneet reformaation ydintä omalle ajalleen.

Tekstit Risto Jukko, ulkoasu Elina Tervonen

PROTESTANTISMI TARKOITTAA 1500-luvun reformaatiosta alkaneita tai reformaatiosta vaikutteita saaneita kirkkoja ja kirkkokuntia. Ne ovat sekä teologisesti että sosiologisesti monenkirjava joukko, joka ei ole suostunut yhtenäisen keskitetyn johdon, esimerkiksi paavin, alaisuuteen.

Myös seuraavassa esitellyt protestantismin ”apostolit” ovat monenkirjava joukko. Jokainen heistä kuvaa omalla tavallaan reformaation ydintä, joka on yksilön omantunnon vastaus Jumalan ilmoitukseen. Ilmoitus saadaan Raamatussa ja koetaan pelastuksessa.

1415
Konstanzin kirkolliskokous tuomitsee John Wycliffen ja Jan Husin harhaoppisiksi.

1517
Martti Luther naulaa 95 teesiä saksalaisen Wittenbergin linnankirkon oveen (legendan mukaan).

1531
Henrik VIII nimittää itsensä kirkon pääksi ja luo Englannin anglikaanisen kirkon.

1400 **1500**

1450
Johannes Gutenberg perustaa kirjapainon ja painaa ensimmäiset kirjat Mainzissa.

1527
Västeråsin valtiopäivillä Kustaa Vaasa tekee Ruotsi-Suomesta luterilaisen.

1555
Augsburgin uskonrauhassa sovitaan periaatteesta ”Kenen maa, sen uskonto”.

Martti Luther (1483–1546)

Entisen augustinolaismunkin löytö oli uskonvanhurskaus (sola fide): Jumala vanhurskauttaa ihmisen uskon kautta. Ihminen ei voi tulla Jumalalle kelpaavaksi omilla teoillaan. Luther korosti Raamatun arvovaltaa kaikissa oppiin liittyvissä kysymyksissä ja joutui riitoihin katolisen kirkon kanssa. Lutherille oli tärkeää, että tavallinen ihminen ymmärtää Raamattua. Hän käänsi Raamatun saksaksi ja kirjoitti mm. katekismuksen.

Philip Melanchthon (1497–1560)

Kreikan kielen professori ja Lutherin työtoveri Wittenbergin yliopistossa oli aikansa oppineimpia miehiä. Melanchthonin Loci communes (1521) välitti Lutherin ajatuksia systemaattisessa muodossa, mutta hän oli monessa asiassa lähempänä katolista kirkkoa kuin Luther. Melanchthonia pidetään Saksan koulutusjärjestelmän uudistajana.

Jean Calvin (1509–1564)

Toisen sukupolven reformaattorin aikana Genevestä tuli reformoidun protestanttisuuden keskus. Calvinin aikana hahmottui johdonmukainen näkemys reformaatiosta kirkon uudistusliikkeenä. Calvinia ja Lutheria yhdisti radikaali Kristus-keskeisyys. Kristus on Jumalan lahja, jossa ihminen pääsee osalliseksi hänen elämästään, kuolemastaan, ylösnousemuksestaan ja taivaallisesta tehtävästään. Calvinin pääteos on vuonna 1536 julkaistu Institutio Christianae Religionis (suom. Kristinuskon opetus).

Mikael Agricola (1512–1557)

Agricola opiskeli vuosina 1536–1539 Wittenbergissä, jossa vaikuttivat sekä Luther että Melanchthon. Hän työskenteli muun muassa Turun katedraalikoulun rehtorina ja Turun piispana. Uskonpuhdistuksen tärkeimpiä uudistuksia oli kirkollisten tekstien kääntäminen kansankielelle. Agricola käänsi Uuden testamentin suomeksi (Se Wsi testamenti, 1548) ja laati lukemisen ja kristinopin perusteet sisältäneen aapisen (Abckiria, 1543). Samalla hän tuli luoneeksi suomen kirjakielen.

1620
Mayflower-laiva saapuu Englannista Pohjois-Amerikkaan tuoden mukanaan 120 puritaania.

1706
Ensimmäiset protestanttiset (luterilaiset) lähetystyöntekijät Intiaan.

1870
Ensimmäiset suomalaiset lähetystyöntekijät Pohjois-Namibiaan.

1600 **1700** **1800**

1618–1648
Kolmikymmenvuotinen sota Euroopassa, jonka alkusyynä olivat katolisten ja protestanttien väliset ristiriidat.

1809
Suomesta autonominen suuriruhtinaskunta osaksi Venäjän keisarikuntaa

William Carey (1761–1834)

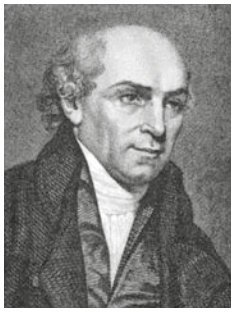

Carey oli alkujaan anglikaaninen suutari, joka vakuuttui baptistien opista. Hän perusti Baptistien lähetysseuran, lähti Intiaan ja käänsi Raamatun bengalin kielelle. Hän taisteli sen puolesta, että hinduleskien polttaminen miestensä hautajaisissa lopetettiin. Carey aloitti protestanttisen lähetystyön ”suuren vuosisadan”.

Friedrich Schleiermacher (1768–1834)

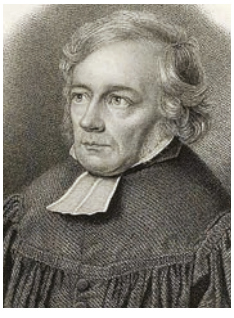

Teologi ja reformoidun kirkon pappi ajatteli, että uskonto perustuu intuitioon ja tunteeseen, eikä ole riippuvainen opista. Uskonnon täydellisin muoto on monoteismi. Tunteen muodon vaihtelut selittävät uskontojen eri ilmenemismuodot, joista kristinusko on korkein. Schleiermacherin ajattelu oli reaktio saksalaiseen rationalismiin.

Karl Barth (1886–1968)

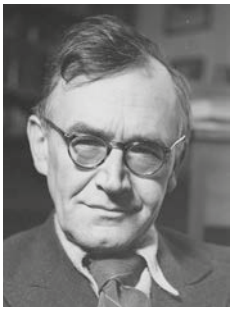
KMN

Karl Barth oli 1900-luvun merkittävimpiä protestanttisia teologeja. Ensimmäinen maailmansota vaikutti seurakuntapastoriin voimakkaasti. Hän kyseenalaisti liberaalin teologian olettamukset. Barth korosti reformaation hengessä Jumalan kaikkivaltiutta, ihmisen rajallisuutta ja syntisyyttä, eskatologiaa ja Jumalan tuomiota ihmisten luomien kulttuurien ylle. Hänestä tuli teologian professori. Kansallissosialismia vastustanut Barmenin teologinen julistus oli paljolti Barthin käsialaa.

Dietrich Bonhoeffer (1906–1945)

KMN

Dietrich Bonhoeffer oli luterilainen pastori, joka sai vaikutteita muun muassa Karl Barthilta. Hän vastusti kansallissosialismia ja allekirjoitti Barmenin julistuksen. Bonhoeffer joutui opetuskieltoon Saksassa. Toisen maailmansodan puhjetessa Bonhoeffer oli luentomatkalla Yhdysvalloissa, mutta päätti kuitenkin palata Saksaan. Hänet pidätettiin ja hirtettiin vuonna 1945. Bonhoeffer on tunnettu Suomessa muun muassa virrestä 600 ”*Hyvyyden voiman ihmeelliseen suojaan*”.

1914–1918
Ensimmäinen maailmansota

1939–1945
Toinen maailmansota

1968
Martin Luther King salamurhataan Memphiksessä, Tennesseessä.

1900 **2000**

1910
Edinburghin maailmanlähetyskonferenssi

1917
Suomi itsenäistyy.

1948
Kirkkojen maailmanneuvosto perustetaan Amsterdamissa.

2017
Reformaatiosta tulee kuluneeksi 500 vuotta ja Suomen itsenäistymisestä 100 vuotta. Luterilaisen maailmanliiton yleiskokous Namibiassa.

Desmond Tutu (s. 1931)

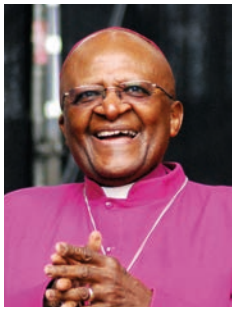
Kristen Opalinski/LUCSA

Eteläafrikkalainen arkkipiispa Desmond Tutu on kenties tunnetuin afrikkalainen protestantti. Hän tuli julkisuuteen rotusorron vastustajana ja toimi Etelä-Afrikan totuuskomission puheenjohtajana. Tutu totesi, että aito sovinto ei ole koskaan ilmaista, koska se perustuu anteeksiantamiseen. Hän sai Nobelin rauhanpalkinnon.

Mercy Amba Oduyoye (s. 1934)

Ralph Watkins

Ghanalainen Oduyoye on metodistiteologi, joka tunnetaan työstään afrikkalaisten naisten hyväksi. Kirjoissaan hän on käsitellyt afrikkalaisen uskonnon ja kulttuurin vaikutusta afrikkalaisen naisen kokemukseen. Oduyoye on ollut aktiivinen ekumeenisessa liikkeessä ja rohkaissut naisia työskentelemään teologian parissa.

Luther ja lähetys kuuluvat yhteen

Luther-tutkimuksessa eli pitkään käsitys, että reformaattori ei ollut lähetystyön kannalta antoisa hahmo. Dosentti Juhani Forsberg kertoo, miten erehdys syntyi ja miten se korjattiin.

REFORMAATION MERKKIVUODEN 2017 kynnyksellä **Martti Lutherin** ajattelu nousee jälleen laajan mielenkiinnon kohteeksi. Luther-tutkimusta päivitetään ja sen tuloksia saatetaan yleiseen tietoisuuteen.

Luterilaisille kirkoille merkkivuosi tarjoaa mahdollisuuden pitää esillä reformaattorin elämäntyön ja ajattelun peruskysymyksiä. Toisin kuin aikaisempina merkkivuosina 1617–1917, ensi vuonna olemme aiheen äärellä ekumeenisesti.

Luterilaisten kirkkojen tähän asti merkittävin ekumeeninen saavutus on Luterilaisen maailmanliiton ja Roomalais-katolisen kirkon hyväksymä *Yhteinen julistus vanhurskauttamisopista*. Se sisältää yhteisymmärryksen siinä kysymyksessä, josta reformaatio sai alkunsa ja

Martti Luther Erfurtissa työpöytänsä äärellä. Hänelle on juuri kirkastumassa evankeliumin ilo: Jumala vanhurskauttaa ihmisen yksin uskosta, ilman lain tekoja. Maalaus Joseph Noel Paton 1861.

johon läntisen kristikunnan hajaannus 1500-luvulla keskittyi.

Yhteisen julistuksen ekumeeninen merkitys on sen syntymisen jälkeen vain kasvanut, kun metodistiset kirkot hyväksyivät julistuksen ja kun muutkin kirkkokunnat (muun muassa anglikaanit) harkitsevat sen hyväksymistä. Tämä osoittaa Lutherin teologian ekumeenisen painoarvon tänäänkin.

Ekumeeninen liike on syntynyt tiiviissä yhteydessä kristilliseen lähetystyöhön. Modernissa mielessä se on ekumeenista liikettä vanhempi. Ekumenian ydinkysymys, kirkon ykseys, oli jo reformaation alkuvaiheissa keskeinen.

Entä oliko lähetystyöllä ja lähetysteologialla Lutherin elämäntyössä ja ajattelussa yhtä suurta painoarvoa? Tulisiko teema nostaa myös merkkivuoden 2017 aiheeksi?

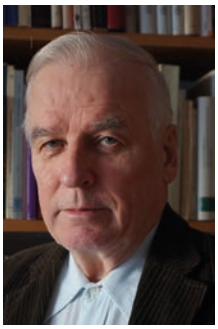

Juhani Forsberg.

> Roomalais-katolista kirkkoa Luther arvosteli siitä, että se ei pyrkinyt julistamaan turkkilaisille evankeliumia.

Tulkintaperinne rasittaa

Lutherin lähetyskäsitystä selvitettäessä on pidettävä mielessä, miten erilaista aikaa elettiin 1500-luvulla kuin 1800-luvulla, jolloin nykyaikainen lähetysliike syntyi ja lähetysteologinen työskentely alkoi.

Lutherin lähetysteologista merkitystä arvioitiin aluksi pitkään virheellisillä raiteilla, kun sitä lähestyttiin 1800-luvun yleismaailmallisesta ja kirkollisesta tilanteesta käsin. Tämän perusvirheen teki 1800-luvun merkittävin lähetysteologi **Gustav Warneck**.

Warneck ei löytänyt Lutherilta maantieteellisesti painottunutta lähetysohjelmaa kristillisten lähetystyöntekijöiden lähettämiseksi pakankansojen keskuuteen. Lisäksi hän tunsi heikosti Lutherin ajattelun teologista sisältöä. Näistä syistä Lutherilla ei hänen mielestään juuri ollut lähetysteologista annettavaa.

Warneckin mukaan Lutherin teologiassa on aineksia, jotka muodostuivat pikemminkin lähetystyön ja -teologian jarruksi. Warneck samasti Lutherin käsityksen luterilaisen ortodoksian kanssa, jonka mukaan lähetyskäsky oli annettu vain apostoleille, jotka olivat sen jo täyttäneet.

Warneck katsoi myös, että Lutherin opetukset sidotusta ratkaisuvallasta ja hänen käsityksensä Kristuksen toisen tulemisen läheisyydestä muodostivat vakavimmat sisällölliset esteet dynaamiselle lähetysnäkemykselle.

Varjo hälvenee hitaasti

Warneckin ja hänen seuraajiensa vaikutus on elänyt varsin pitkään. Hieman lievemmässä muodossa sitä edusti **Kenneth Scott Latourette**. Vielä niinkin myöhään kuin vuonna 1975 Warneckin perusteesin nieli kakistelematta **Johannes Verkuyl** laajan levikin saaneessa teoksessaan *Contemporary Missiology* (1978).

Toinen tunnettu 1900-luvun lopun missiologi **Stephen Neill** ei täysin kiistänyt jonkinlaisen lähetyskäsityksen olemassaoloa reformaattorien teologiassa. Hän kuitenkin toteaa sen olleen niin vaatimaton, että se on ”tyhjentävästi kerrottavissa parilla sivulla”.

Warneckin tulkinnan varteenotettavimman kritiikin tarjosivat jo liki 100 vuotta sitten Luther-tutkimuksen uranuurtajat **Karl Holl** ja **Werner Elert.** He osoittivat Warneckin lähestymistavan virheellisyyden tämän arvioidessa Lutherin ajattelua oman aikansa organisoidusta lähetystyöstä ja maantieteellisestä ulottuvuudesta käsin.

1900-luvun alkupuolen tunnettu missiologi **Martin Schlunk** ymmärsi Lutherin ja reformaation lähetysteologisen ajattelun voiman, vaikka se ei silloisissa olosuhteissa voinutkaan johtaa myöhemmin tunnettuun lähetystoimintaan.

Wikipedia

Lasimaalaus Charlestonin Pyhän Matteuksen kirkosta.

Viime vuosikymmeninä Lutherin teologian missionaarista ulottuvuutta on tarkasteltu hänen kokonaisajattelunsa dynaamisesta luonteesta käsin. Tällöin myös tutkimuksen tulokset ovat muodostuneet perin juurin toisenlaisiksi.

Laajin ja perusteellisin esitys aiheesta on ruotsalaisen Luther-tutkijan **Ingemar Öbergin** massiivinen teos *Luther och världsmissionen* (1991). Öbergin mukaan missionaarinen dynamiikka sisältyy paitsi Lutherin teologian kokonaisuuteen myös sen yksityiskohtiin.

Maailmankartta laajenee

Lutherin aikana aurinkokeskeinen maailmankuva alkoi jo tehdä tuloaan. Hänen omassa yliopistossaan sitä edusti **Tyko Brahe**, mutta Luther pysyi vanhan maakeskeisen maailmankuvan kannalla.

Luther oli kuitenkin jo Erfurtin opiskeluajoiltaan asti tietoinen siitä, että maa on pallo eikä ”lätty”. Hän tiesi myös Intian ja Kiinan olevan olemassa, ja sen, että ihmisten asuttaman maailman ääriltä oli löydetty ennestään tuntemattomia maita ja ”saaria”.

Muista uskonnoista Luther tunsi ”muhamettilaisuuden”. Hän jopa tutustui *Koraaniin* sen latinankielisen käännöksen avulla. Roomalaiskatolista kirkkoa ja sen johtoa Luther arvosteli siitä, että se keskitti voimansa aseelliseen vastarintaan turkkilaisia kohtaan, eikä pyrkinyt julistamaan heille evankeliumia.

Luther tapasi myös etiopialaisen kristityn, mutta Afrikan tai Kaukoidän uskontoja hän ei juuri tuntenut.

Universaali sanoma

Lutherin lähetyskäsitystä on etsittävä hänen teologiansa ytimestä. Silloin korostuu hänen käsityksensä Jumalan sanasta, evankeliumin saarnasta, kirkosta sekä sen olemuksesta ja tehtävästä.

Lutherin pitämän joulun kolmannen epistolasaarnan pohjana on teksti kirjeestä Titukselle (Tit. 2:11–14). Siinä Luther selittää Paavalin sanoja ”Jumalan armo on näet ilmestynyt pelastukseksi kaikille ihmisille”.

Toisaalta Luther sanoo, että apostolit ja heidän seuraajansa ovat jo julistaneet evankeliumia

koko maailmalle. Hän viittaa myös Paavalin sanoihin ”tämä evankeliumi on julistettu kaikille luoduille taivaan alla” (Kol. 1:23).

Luther ei kuitenkaan tee tästä johtopäätöstä, että lähetyskäsky olisi jo täytetty niin, että se ei enää koskisi meitä. Hän pitää kiinni kahdesta perusasiasta: yhtäältä evankeliumi on jo julistettu kaikille luoduille, toisaalta se ei vielä ole saavuttanut kaikkia.

Kyseessä ei ole ristiriita vaan Raamatulle ominainen puhetapa (synekdoke): ”puhuttaessa kokonaisuudesta itse asiassa tarkoitetaan vain osaa”.

Luther tiivistää: ”Evankeliumia on siis aika ajoin saarnattu kaikille luoduille. Se onkin sellainen saarna, joka alun alkuaan on määrätty astumaan esiin tullakseen kaikille luoduille”.

Asiaa voidaan verrata hallitsijan antamaan tiedotteeseen kansalle: ”Tiedotus on suoritettu sille ja sille, vaikka sitä ei vielä lainkaan ole suoritettu”. Evankeliumin universaalisuus on jo todellisuutta, mutta sen julistaminen on vielä kesken.

Lupaus kaikille kansoille

Toinen esimerkki liittyy Lutherin tulkintaan Abrahamista. Patriarkka Abraham oli Lutherille hänen koko teologiaansa ohjaava viitekehys. Tämä koskee myös hänen lähetyskäsitystään. Lutherin mukaan kristillinen lähetystehtävä kiteytyy kahteen perusasiaan. Yhtäältä lähetys on Jumalan omaa työtä. Lutherin mukaan tämä ei kuitenkaan merkitse kristittyjen passivointia, päinvastoin: Abrahamin saama lupaus (evankeliumi) koskee kaikkia kansoja, ja tämän julistaminen kuuluu kirkolle ja aivan erityisesti sen jumalanpalvelukselle.

Luther ei tosin vielä tiennyt ”lähetysseuroista” tai ”lähetyssaarnaajista”, mutta hän ymmärsi sekä Jumalan lähetyksen (missio Dei) että kirkon lähetystehtävän (missio ecclesiae) tavalla, jota on vieläkin hyvä kuunnella.

Juhani Forsberg

Kirjoittaja on teologian tohtori ja ekumeniikan dosentti (emer.), joka on tehnyt tutkimustyönsä Lutherin teologian, missiologian ja ekumeniikan alueilla. Hän toimi Helsingin Yliopiston teologisessa tiedekunnassa assistenttina ja dosenttina 1966–1990, Suomen Lähetysseuran lähetysteologina 1990–1994 ja Kirkon ulkoasiain osaston teologisten asiain sihteerinä 1994–2002.

Luther ja kuolleista herätetty Lasarus. Lucas Granach vanhempi 1558.

> Abrahamin saama lupaus koskee kaikkia kansoja.

Kirjallisuutta

Forsberg, Juhani, Abraham als Paradigma der Mission in der Theologie Luthers. Lutherische Beiträge zur Missio Dei. Erlangen 1982.
Holl, Karl, Luther und die Mission. Gesammelte Aufsätze III. Darmstadt 1965.
Luther, Kirkkopostilla I. Suom. A.E. Koskenniemi. Turku 1941.
Neill, Stephen, A History of Christian Missions. Harmondsworth 1964.
Schlunk, Martin, Kristillisen lähetystyön historia. Suom. Matti Peltola. Helsinki 1973.
Verkuyl, J., Contemporary Missiology. Transl. and ed. Dale Cooper. Grand Rapids 1978.
Warneck, Gustav, Abriss einer Geschichte der protestantischen Missionen von der Reformation bis auf die Gegenwart.). Aufl. Berlin 1910.
Öberg, *Ingemar*, Luther och världsmissionen. Åbo 1991

Ensin tarvittiin valistus ja kansalais-yhteiskunta

Roomalais-katolinen kirkko on tehnyt lähetystyötä jo tuhat vuotta. Miksi luterilainen lähetystyö alkoi vasta 1700-luvulla, kaksi sataa vuotta Lutherin kuoleman jälkeen? Kirkkohistorian professori Kaarlo Arffmanin mukaan selitykset ovat vain osaksi teologisia. Mukana on myös politiikkaa.

Kirkkohistorian professori Kaarlo Arffman on kirjoittanut reformaatiosta lukuisia tieteellisiä ja kaikelle kansalle soveltuvia teoksia.

Aarne Ormio

ROOMAN KIRKKO, josta myöhemmin tuli roomalais-katolinen kirkko, on tehnyt lähetystyötä jo tuhannen vuoden ajan eri puolilla maailmaa. Läntisen kirkon myllerryksessä 1500-luvulla syntyneet protestanttiset kirkot tekevät nykyisin lähetystyötä aktiivisesti – tai ainakin niiden piirissä vaikuttavat lähetysjärjestöt.

Protestanttinen ja luterilainen lähetystyö alkoi kuitenkin vasta kaksisataa vuotta Rooman kirkosta irtaantumisen jälkeen. Helsingin teologisen tiedekunnan kirkkohistorian professori **Kaarlo Arffman**, mistä tämä viive johtui?

”Luterilaisen ja protestanttisen lähetystyön alkamiseen laajemminkin vaikutti kolme tekijää: teologiset syyt, käytännölliset syyt sekä kirkon ja valtion välisiin yhteyksiin liittyvät syyt”, Arffman aloittaa.

Lopun odotusta

Luterilaisen reformaation parhaisiin suomalaisiin asiantuntijoihin kuuluvan Kaarlo Arffmanin mukaan teologisia syitä löytyy tietenkin **Martti Lutherilta**. Hänen vaikutuksensa on luonnollisesti ollut ratkaiseva luterilaisen lähetyksen syntymisessä. Lutherin käsityksen mukaan Kristuksen paluu oli lähellä, ehkä vain muutamien vuosikymmenien päässä.

”Tämä käsitys lopun läheisyydestä leimaa Lutherin ajattelua yleisemminkin. Hänen mukaansa lähetystyö oli jo suoritettu, kun evankeliumia oli hänen mielestään viety kaikille kansoille. Kristittyjä oli hänen maailmankuvansa mukaan jo kaikkialla”, Arffman kertoo.

Luterilaisuuden syntyyn keskeisesti vaikuttaneella **Philip Melanchthonilla** oli samankaltainen näky Kristuksen pikaisesta paluusta. Hän ei kuitenkaan korostanut sitä yhtä paljon kuin Luther.

Pieni maailma

Luther tiesi jo jotakin Kiinasta ja Intiasta sekä niillä alueilla tehdystä lähetystyöstä. Hänellä oli myös jonkinlainen kuva Amerikasta, ”valtameren saarista”, jonne espanjalaiset olivat vieneet evankeliumin.

Espanja ja Portugali pyrkivät jakamaan koko maailman keskenään. Myös Roomassa kuva maailman tilanteesta oli kovin toisenlainen kuin Lutherilla, joka eli vielä keskiaikaisessa maailmankuvassa, Arffman muistuttaa.

Toinen syy luterilaisen lähetystyön hitaaseen käynnistymiseen liittyy käytännöllisiin asioihin. Siis siihen, miten ja missä lähetystyötä ylipäänsä saattoi tehdä.

”Lähetystyölle ei ollut olemassa mitään rakenteita, eivätkä protestanttiset kirkot toimineet omien maittensa rajojen ulkopuolella. Puhe maailmanlaajasta Kristuksen kirkosta ei ollut keskeistä”, Arffman kertoo.

1700-luvulla alkoi hiljalleen syntyä protestanttisia lähetysjärjestöjä katolisen kirkon sääntökuntien mallien pohjalta. Ratkaiseva sysäys järjestöjen synnylle ei tullut kirkkojen sisältä, vaan eurooppalaisen valistuksen myötä. Se tarkoitti vapautumista yhteiskunnallisista auktoriteeteista ja yksilöiden vapauden korostamista. Tämä kehitys synnytti vähitellen kansalaisyhteiskunnan.

”Koko yhteiskunta-käsite sai muotonsa vasta valistuksen vaikutuksesta”, Arffman huomauttaa. Valistuksen aikana yksityiset ihmiset ryhtyivät perustamaan yhdistyksiä, joista ensimmäiset olivat tieteellisiä seuroja.

> Ratkaiseva sysäys lähetysjärjestöjen synnylle ei tullut kirkkojen sisältä.

Ruhtinaat vastuussa

Protestanttisen lähetystyön aloittamiseen vaikutti myös politiikka. Luterilaiset kirkot olivat ruhtinaitten kirkkoja. Maallinen valta ja uskonnollinen elämä olivat yhtä, ja valtakuntien hallitsijoita ja ruhtinaita kiinnosti vain heidän oma alueensa.

”Heillä oli myös vastuu alamaistensa uskonnollisuudesta. Lähetystyö tai käännyttäminen kristilliseen uskoon ei ollut mahdollista vieraan valtakunnan alueella”, Arffman selostaa.

Hänen mukaansa nykyinen keskustelu siitä, voidaanko vain Suomen kansalaisia kastaa, heijastaa tätä vanhaa valtiokirkollista näkemystä.

Toisin kuin roomalais-katolinen kirkko, protestanttiset kirkot toimivat yleensä tiettyjen valtioiden tai alueiden rajojen sisällä. Niillä ei ole samanlaista maailmanlaajaa hallinnollista rakennetta kuin katolisella tai osittain myös ortodoksisella kirkolla.

Kaikki alamaiset kastettiin

Esimerkin valtion ja kirkon välisestä suhteesta tarjoavat saamelaiset. 1500-luvun reformaation jälkeen Ruotsin hallitsija ymmärsi velvollisuutensa ja vastuunsa siitä, että myös saamelaisista tuli valtakunnan alamaisina luterilaisen valtiokirkon jäseniä.

Heitä ei ainoastaan johdatettu kristilliseen ja luterilaiseen uskoon, vaan heitä myös käännytettiin pakolla luterilaisen kirkon jäseniksi.

”Hallitsijan näkökulmasta kyse oli vastuusta maan kansalaisista. Tämän periaatteen mukaisesti 1600-luvun Ruotsissa, johon Suomikin kuului, ei enää ollut kastamattomia ihmisiä”, Arffman toteaa.

Myös valtakunnan itäosissa asuvia ortodokseja liitettiin luterilaiseen kirkkoon heidän mielipidettään kysymättä.

Luterilaisia intiaaneja

Ruotsi, ja sen mukana myös Suomi, on ollut jonkin aikaa siirtomaavalta. Kun Ruotsi osti nykyisen New Yorkin alueelta maata, muun muassa Manhattanin saaren, alueen intiaanit tulivat Ruotsin valtion alamaisiksi.

Arffman kertoo, että silloisen periaatteen ja käytännön mukaisesti heidät käännytettiin luterilaiseen uskoon ja kastettiin. Tähän Ruotsin siirtomaahan muutti 1600-luvulla myös savolaisia kaskenpolttajia.

Historiallisena todisteena Ruotsin siirtomaa-ajasta ja sen uskonnollisista toimista on säilynyt muun muassa 1600-luvulla paikallisen intiaaniheimon kielelle käännetty Lutherin *Vähä Katekismus*.

Ruotsin siirtomaa-aika Amerikan itärannikolla ei kestänyt pitkään. Ruotsalaisten jälkeen tulivat hollantilaiset ja heidän jälkeensä saapui väkeä Brittein saarilta.

Hollantilaiset olivat reformoituja protestantteja – kalvinisteja, jotka korostivat Vanhan testamentin asemaa ja samaistuivat vanhaan Israeliin. He käännyttivät ”tulella ja miekalla”, mikä oli luterilaisuudelle vierasta.

Arffmanin mukaan puhe lopun ajoista siirtyi luterilaisuudessa hiljalleen taka-alalle, kun Kristuksen paluu siirtyi aina vain tuonnemmaksi. Luterilaisuudessa ryhdyttiin korostamaan entistä parempien aikojen toivoa maan päällä, ja niin tekivät myös pietistit.
Optimistiseen käsitykseen tulevaisuudesta liittyi lisääntynyt tieto siitä, miten suuri maailma oli ja miten paljon oli vielä sellaisia kansoja, jotka eivät olleet kuulleetkaan Kristuksesta. Protestanttinen lähetystyö käynnistyi tältä pohjalta.

Jaakko Rusama

Alice P. Nghipunduka osallistui ndongan- ja kwanjamankielen raamatunkäännös-työpajaan Namibiassa elokuussa. Namibian ja Angolan kirkkojen lähettämistä käännöstyön asiantuntijoista valitaan seitsemän hengen tiimi kääntämään ndongan ja kwanjamankielisiä Raamattuja. Käännöstyö alkaa tammikuussa 2017.

Katri Saarela/Suomen Pipliaseura

Ymmärrettävä raamatunkäännös voi muuttaa kaiken

Kun reformaatio käynnistyi, Raamattu oli käännetty vain yhdeksälle kielelle. Kun lukutaito alkoi yleistyä, kansankielinen ja kansantajuinen Raamattu mullisti maailman.

ALKUKIRKON AJASTA aina vuoteen 1400 Raamattua käännettiin vain harvalle kielelle – kreikaksi, arameaksi, syyriaksi, koptiksi, latinaksi, georgiaksi, etiopiaksi, slaaviksi ja gootiksi. Näistä käännöksistä latinankielinen levisi laajimmalle. Se oli läntisen kirkon Raamattu reformaatioon saakka ja käytössä katolisessa kirkossa 1970-luvulle saakka. Reformaation alettua 1500-luvun alkupuolella koko Raamattu oli käännetty vain yhdeksälle kielelle.

Painoon asti

Useimmissa Euroopan maissa Raamatun osia alettiin kuitenkin kääntää jo 1400-luvulla muun muassa englanniksi, italiaksi, ranskaksi ja saksaksi. Uuden painotekniikan johdosta jotkut käännökset jopa painettiin.

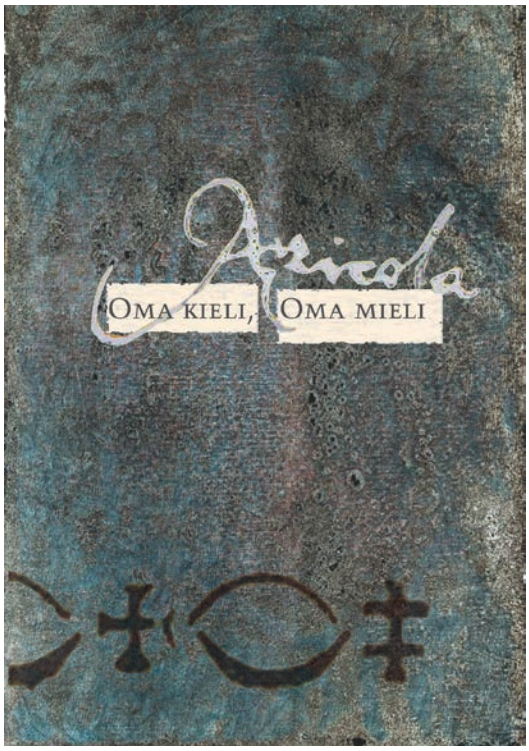

Pipliaseuran teemakampanja vuodelta 2007. Graafinen toteutus Anu Tuomainen.

> 1700-luvulla valistus edisti eurooppalaisten lukutottumuksia ja syntyi oikea lukuvimma.

Uutta 1500-luvulla oli **Martti Lutherin** käännöstyön vaikutus Saksan ulkopuolella esimerkiksi Skandinaviassa ja Alankomaissa. Uuden testamentin käännöksiä valmistui tanskan (1524), ruotsin (1526), islannin (1540) ja suomen (1548) kielellä.

Reformaation myötä syntyneet kansankieliset käännökset vakiinnuttivat myös latinankielisen Raamatun aseman. Trenton kirkolliskokous julisti Vulgatan katolisen kirkon viralliseksi tekstiksi vuonna 1546.

Yksi reformaation menestyksen salaisuuksista oli kansankielinen, selkeyteen pyrkivä raamatunkäännös. Menestystä siivitti myös uuden teknologian, kirjapainotaidon, tehokas käyttö. Martti Luther kirjoitti vuonna 1530: *"Sillä ei saa kysyä latinan kielen kirjaimilta, miten saksaa pitää puhua, kuten nämä aasit tekevät, vaan täytyy kysyä perheen äidiltä, kadulla leikkiviltä lapsilta, torilla liikkuvalta tavalliselta mieheltä ja kuunnella tarkkaan, miten he puhuvat, ja kääntää sen mukaan, niin silloin he ymmärtävät ja huomaavat, että heidän kanssaan puhutaan saksaa."*

Tavallisille ihmisille

Lutherin pyrkimyksenä oli tuottaa ymmärrettävä kansankielinen käännös tavallisille ihmisille. Tämä periaate toistui myös esimerkiksi Raamatun englanniksi kääntäneen **William Tyndalen** käännöstyössä.

Luther ja Tyndale pyrkivät löytämään käännöksissään ilmaisuja, jotka olivat kieltä äidinkielenään puhuvien mielestä luonnollisia. Tällainen läpimurto *idiomaattisempaan* suuntaan johtui halusta saavuttaa laaja lukijakunta ja myös vähän koulutettuja ihmisiä, jotka eivät ymmärtäneet latinaa.

Jopa Lutherin vastustaja, saksalainen humanisti **Johannes Cochlaeus** tunnusti, että Lutherin Uusi testamentti oli niin laajalle levinnyt, että *"jopa räätälit ja suutarit, jopa naiset ja muut yksinkertaiset ihmiset, jotka osaavat auttavasti lukea saksaa, lukevat sitä suurella innolla".*

Tyndale ja Luther tähtäsivät käännökseen, jota vasta vuosisatoja myöhemmin ryhdyttiin kutsumaan yleiskieliseksi käännökseksi (*common language translation*). Nämä pioneerit osoittivat tien tuleville sukupolville, mutta valitettavasti heidän näkynsä ei siirtynyt eteenpäin. 1600- ja 1700-luvuilla valmistui vain 19 uutta raamatunkäännöstä. Vasta 1800-luvulla, kun Pipliaseuraliike syntyi, uusien raamatunkäännösten määrä nousi 80:een ja 1900-luvulla 276:een.

Miksi reformaattorien näky kansankielisestä Raamatusta näyttää kuihtuvan alkuinnostuksen jälkeen?

Lukutaito mullisti elämän

Reformaatio vahvisti yksilön asemaa suhteessa auktoriteetteihin. Itse Raamattua lukemalla jokainen saattoi arvioida paremmin sitä, mitä hänelle Raamatusta kerrottiin. Lukutaidon puute oli kuitenkin ongelma. 1500-luvun Suomessa ja koko

Grafiikka Elina Tervonen/Lähetysyhdistys Kylväjä

Vuosiluku	Uusien raamatunkäännösten määrä
–1300	9
1400-luvulla	6
1500-luvulla	14
1600-luvulla	9
1700-luvulla	10
1800-luvulla	80
1900-luvulla	276

Raamattu on edelleen maailman myydyin kirja ja monille kielille myös ensimmäinen kustannettu kirja.

Euroopassa kansa oli käytännössä lukutaidoton. Vasta 1700-luvulla valistus edisti eurooppalaisten lukutottumuksia ja syntyi oikea lukuvimma.

Sittemmin kristinusko on levinnyt kaikkialle maailmaan. Se on myös osannut muuttaa muotoaan ja sopeutua erilaisiin kulttuureihin. Jumalaa voi ymmärtää mistä tahansa kulttuuritaustasta käsin ja häntä voi lähestyä käyttäen mitä tahansa maailman kieltä.

Yalen yliopiston historian ja missiologian professori, islamista kristinuskoon kääntynyt gambialainen **Lamin Sanneh** on kirjoittanut aiheesta kiinnostavasti: ”Evankeliumit ovat käännöksiä Jeesuksen julistuksesta, ja alkukirkon missionäärinen viitekehys vaati lisää käännöksiä. --- Näin kristinusko levisi maailmalle ja tunkeutui eri kulttuureihin.”

Raamattu on edelleen maailman myydyin kirja ja monille kielille myös ensimmäinen kustannettu kirja.

Kultarannikolla 139 koulua

Kun Raamattua käännetään kansankielelle, se aiheuttaa moniulotteisen prosessin, jolla on kasvatustieteellisiä, kulttuurisia, hengellisiä ja poliittisia seurauksia.

Kirkot ja lähetystyö ovat vaikuttaneet raamatunkäännöstehtävän lisäksi muun muassa koulutukseen ja kansanopetukseen. Monen maan koululaitos on lähetystyöntekijöiden aloittama.

Iso-Britannia otti vuonna 1874 haltuunsa Kultarannikon, nykyisen Ghanan. Vuoteen 1881 mennessä sinne oli perustettu 139 koulua. Hallitus ylläpiti kolmea koulua. Luterilaisella Baselin lähetyksellä oli 47 koulua, metodisteilla 84, Bremenin lähetyksellä neljä ja roomalaiskatolisilla yksi.

Kulttuurit uudistuvat

Lamin Sanneh kiteyttää kansankielisen raamatunkäännöksen vaikutukset omassa maanosassaan Afrikassa näin: *”Kansankielisen raamatunkäännöksen vaikutuksesta tapahtui kulttuurinen uudistuminen, joka rohkaisi afrikkalaisia suhtautumaan suopeasti kristinuskoon.”*

Sanneh löytää raamatunkäännösprosessista myös teologisen ulottuvuuden: *”Kristinuskon levinneisyys rajoittuu käytännössä niihin kansanryhmiin, joiden parissa alkuperäinen nimi Jumalasta on säilynyt.”*

Afrikassa ja Intiassa raamatunkäännöstyöllä oli myös poliittisia seurauksia, kun lähetystyöntekijät voimaannuttivat kieliyhteisöjä kirjoittamalla kielioppeja ja sanakirjoja.

Monilla alueilla lähetystöntekijät auttoivat kansankielen käyttöä myös rohkaisemalla ihmisiä perustamaan poliittisia järjestöjä.

Richard Brewis
Kansainvälisen työn johtaja
Suomen Pipliaseura

Kirjallisuus ja lähteet:

Philip A. Noss (ed.): A History of Bible Translation. 2007.
Lamin Sanneh: Whose religion is Christianity? 2003.
Ghanan Opetusministeriön kotisivut. 2003.
Teemu Kakkuri: Raamattuja Suomen Kansalle. 2015.

KIRKON KANSAINVÄLISEN TYÖN ERITYISKOULUTUS KOTIMAAN HENKILÖSTÖLLE (25 OP)

KIRKON MISSIO - MINUN TEHTÄVÄNI (5 op)

Koulutuksen sisällöt perustuvat Kv. työn erityiskoulutus kotimaan henkiöställe -moduuleihin, mutta se on kohdennettu ulkomaille lähteville. **Moduuli on kuitenkin avoin myös muille kirkon kv. työstä kiinnostuneille.**

Lähijaksot: 25.–27.9. ja 13.–15.11.2017

Paikka: Kirkon koulutuskeskus, Järvenpää

Tiedustelut: Kirsti Sirviö, kirsti.sirvio@evl.fi, p. 050 584 6859

MAAILMANLAAJA KIRKKO (5 op)

Osallistuja:

- syventää ymmärrystään kirkosta yhtenä, maailmanlaajana ja paikallisesti toimivana yhteisönä, jonka ykseys saa ilmauksensa moneudessa

Lähijaksot: 18.–20.1. ja 20.–22.3.2017

Paikka: Turun kristillinen opisto

Tiedustelut: Ari Ojell, ari.ojell@evl.fi, p. 050 350 9039

KULTTUURIEN VÄLINEN VUOROVAIKUTUS JA KONFLIKTIEN KÄSITTELY (5 op)

Osallistuja:

- oppii rakentamaan eri tavoin ajattelevien välille luottamusta ja siten edistää seurakunnan monimuotoisuutta
- oppii dialogista ja yhdenvertaisuutta edistävää työtapaa

Lähijaksot: 15.–17.2. ja 19.–21.4.2017

Paikka: Hvittorp, Espoo

Tiedustelut: Marja-Liisa Laihia, marja-liisa.laihia@evl.fi, p. 050 4380 641

SEURAKUNTA MAAHANMUUTTAJAN KOTINA (5 op)

Osallistuja:

- syventää ymmärrystään maahanmuuton eri muodoista ja prosesseista

Lähijaksot: 22.–24.11.2016 ja 7.–9.2.2017

Paikka: Oulu

Tiedustelut: Matti Laurila, matti.laurila@evl.fi, p. 040 744 6055

KRIISIT JA TRAUMAT (5 op)

Osallistuja:

- vahvistaa teoreettista osaamistaan kriiseistä ja traumojen synnystä ja niiden vaikutuksesta ihmisen elämään

Lähijaksot: 1.–3.2. ja 6.–8.11.2017

Paikka: Kirkon koulutuskeskus, Järvenpää

Tiedustelut: Helena Tuominen, helena.tuominen@evl.fi, p. 050 342 7031 ja
Sirkku Tukiainen, sirkku.tukiainen@evl.fi, p. 050 583 9786

Ilmoittautuminen ja hintatiedot
sähköisessä koulutuskalenterissa sakasti.evl.fi

Edistääkö sekularisaatio lähetystä?

Aarne Ormio

MAALLISTUMINEN ELI sekularisaatio on myönteinen haaste kristilliselle lähetykselle. Nykytilanne ei ole uusi kristilliselle todistukselle. Kristillinen kirkko on elänyt aina erilaisissa sekulaareissa yhteisöissä.

Kun alkukirkko alkoi suuntautua juutalaisen yhteisön ulkopuolelle, siellä oli maailma, joka edusti toisenlaisia arvoja kuin Jeesuksen seuraajien joukko. Uskontojen, maailmankatsomusten ja poliittisten virtausten kirjo oli suuri. Siitä huolimatta kristillinen seurakunta levisi ja kasvoi nopeasti. Sanomalla oli merkitystä – ja se antoi vastauksia myös kysymättömiin kysymyksiin.

Apostolien teot kuvaa väkevästi, kuinka kristinuskon voima oli ja yhä on sen sanomassa. Oleellista oli ja yhä on Jumalan teko Kristuksessa. Se yhdistää kristittyjä, ja siitä kristityt todistavat. Tämän keskeisen sanoman turvin ensimmäiset kristityt kohtasivat muut aatteet ja uskonnot. Kristityt todistivat uskostaan yhteisöllisellä elämällään.

> Kristinuskon edustama totuus kohtaa innostavia haasteita monella tasolla.

SEKULARISAATIOLLA KUVATAAN yleisesti muutosta, joka korvaa uskonnolliset arvot ja murtaa uskonnolliset rakenteet. Erottelu maallisten ja eimaallisten käsitysten välillä on usein harhaanjohtavaa. Tarvittaisiin myös selitys väitteelle, jonka mukaan uskonto menettää valta-asemansa elämän eri muodoissa modernisaation ja rationalisaation myötä. Tässäkin lehdessä kuvattu maailman uskontotilasto antaa kovin toisenlaisen kuvan.

Arkkipiispa **Jukka Paarma** pohti muutamia vuosia sitten sekularisaation olemusta kirkon kannalta. Hän piti sitä haasteena kristilliselle todistukselle. Olemme siirtyneet sekularisaatiosta postmoderniin aikaan, jota leimaa yksityistä ihmistä hämmentävä informaation tulva.

Suuret kertomukset eli yhteiset aatteet tuntuvat kuihtuvan, auktoriteetteja joko vastustetaan tai niiden arvostus on heikkoa, elämä privatisoituu ja sitoutuminen yhteisiin päämääriin tai toimintatapoihin on vähäistä. Moderniksi itsensä kokeva ihminen kyselee individualismin hengessä enemmän sitä, mikä hyödyttää häntä itseään, kuin sitä, mikä olisi yhteistä hyvää.

ELÄMME AIKAA, JOLLOIN valmiita vastauksia ei välttämättä löydy ja jolloin ei aina edes viitsitä esittää kysymyksiä. Kristinuskon edustama totuus ja kokonaisvaltainen ihmis- ja maailmankäsitys kohtaavat innostavia haasteita monella tasolla.

Jatkuva muutos nähdään eri tavoin. Intialaiset kristityt, heidän joukossaan miljoonat luterilaiset, kokevat sekularisaation hyvin toisella tavoin kuin esimerkiksi eurooppalaiset. Heille sekularisaatio antaa aikaisempaa paremmat mahdollisuudet toimia. Tosin hinduvaltiossa tämä ei kuitenkaan käytännössä toteudu. Silti Intian kristittyjen voimakas toive on saavuttaa sellainen sekularisaation taso, jossa kristillinen elämä ja todistus olisivat yhteiskunnassa mahdollisia ja hyväksyttäviä.

Jaakko Rusama
dosentti, lähetysteologi, Kirkkohallitus

Reformaation merkkivuosi 2017

Miksi sitä pitää viettää ja miten se tehdään?

Reformaatio on sitä, että Kristus kutsuu seurakunnan takaisin oikealle tielle. Kutsun kuunteleminen ja sen mukaan toimiminen on parasta merkkivuoden viettoa.

REFORMAATION KATSOTAAN alkaneen Lutherin 95 teesistä anekaupan väärinkäytöksiä vastaan. Se mylläsi lopulta paljon muutakin: muokkasi kaupunkien köyhäinhoitoa, sulki luostareita, kehitti kansankielistä kirjallisuutta, synnytti uusia virsiä ja teki paljon muuta.

Reformaation merkkivuosi seuraa reformaation moni-ilmeisyyttä. Se tarjoaa mahdollisuuden pureutua historiaan, tähän päivään ja tulevaisuuteen. Ytimessä elää uudistuminen juurista käsin. Perusasiat palaavat perusasioiksi, ja vanhentuneet asiat paljastuvat vanhentuneiksi.

Reformaatio on Suomessa niin merkittävä osa kulttuuria, että se saattaa jäädä huomaamatta. Merkkivuosi on mahdollisuus tutkia suomalaista luterilaisuutta. Miten reformaatio ja luterilaisuus ovat muuttaneet Suomea? Millaisessa muutoksessa luterilaisuus itse elää?

Mitä kirkossa tapahtuu 2017?

Vuonna 2017 niin luterilaisia kuin muitakin kutsutaan rakentamaan yhteistä, ekumeenista merkkivuotta, joka avataan Turussa jo 30. lokakuuta. Ensi vuoden valtakunnallisia päätapahtumia ovat ekumeeniset Kirkkopäivät Turussa ja Kirkon musiikkijuhlat Helsingissä toukokuussa, Porin SuomiAreena heinäkuussa ja vuoden huipentava pääjuhla 5.11.2017 Turussa.

Valtakunnalliset ja kansainväliset tapahtumat, kuten paavi **Franciscuksen** tämän kuun lopulla tapahtuva vierailu Lundissa, nostavat merkkivuoden teemoja valtakunnalliseen keskusteluun.

Painopiste paikallistasolla

Reformaation merkkivuoden painopiste on paikallistasolla. Tärkeintä on, että merkkivuoden teemat elävät siellä, missä ihmisetkin elävät. Reformaation tarina on erilainen eri puolilla Suomea ja ulkosuomalaisyhteisöissä.

Merkkivuoden aikana on monia alueellisia ja paikallisia tapahtumia, kuten konsertteja, seminaareja, näyttelyitä ja juhlia. Tietoja näistä kootaan sivuston *reformaatio2017.fi* tapahtumakalenteriin.

Vuoden viettoa tukemaan on laadittu materiaaleja seurakunnan perustoimintaa ja tapahtumia varten. Materiaaleja on ollut laatimassa suuri joukko ihmisiä eri puolilta Suomea, ja niissä on otettu huomioon seurakuntien vaihtelevat olosuhteet ja tarpeet sekä sovellettavuus. Materiaalit löytyvät osoitteesta *sakasti.evl.fi/armoa2017*.

Helatorstai ja teesit

Helatorstaista 25.5.2017 tehdään yhteinen kevätjuhlapäivä Suomessa ja ulkosuomalaisyhteisöissä. Helatorstaimateriaalissa esitellään yhteisen syömisen, puiden istuttamisen tai Helahulinoiden ympärille rakentuvia malleja. Monessa seurakunnassa on jo helatorstaiperinteitä, joiden varaan voi rakentaa.

31.10.2017 julkaistaan tämän päivän teesejä otsikolla ”Yhdessä – Armo on sitä, ettei jää yksin”. Teema tarjoaa kaiken ikäisille mahdollisuuden hengelliseen pohdintaan. Seurakuntia kutsutaan järjestämään yhteistyössä muiden tahojen kanssa teesipajoja, joissa mahdollisimman monelle ihmiselle tarjotaan mahdollisuus osallistua yhteiseen keskusteluun omalla teesillään.

Tapahtumista löytyy lisää tietoa sivustolta *reformaatio2017.fi.*

Yhdessä

Merkkivuosi syntyy yhdessä. Se voi synnyttää uusia yhteistyötapoja ja toimintamalleja seurakunnissa. Se voi myös luoda uutta tilaa vapaaehtoiselle vastuunkannolle reformaatiolle niin keskeisen yhteisen pappeuden hengessä.

Ekumeenisuus on tärkeää merkkivuoden vietossa. Jakautuminen on reformaation historian varjopuoli. Merkkivuoden toivotaan tuovan kristittyjä lähemmäs toisiaan. Yhdessä luettu historia lisää ymmärrystä toisia kohtaan, ja yhteinen toiminta luo uutta, yhteistä historiaa.

Samaan aikaan reformaation merkkivuoden kanssa vietetään Suomen itsenäisyyden juhlavuotta. Juhlavuoden otsikko on *Yhdessä*. Merkkivuosilla on paljon yhteistä. Reformaatio on rakentanut itsenäistä Suomea, ja suomalaisuus on painanut jälkensä täkäläiseen luterilaisuuteen. Vuosi 2017 tarjoaa monia yhteistyömahdollisuuksia merkkivuosien kesken.

Oikea tie

Kansallissosialistisen hallinnon surmaaman saksalaisen teologin **Dietrich Bonhoefferin** mukaan reformaatio on sitä, että Kristus kutsuu seurakunnan takaisin oikealle tielle. Tuon kutsun kuuntelemisessa ja sen mukaan toimimisessa on merkkivuoden syvin merkitys.

Timo-Matti Haapiainen

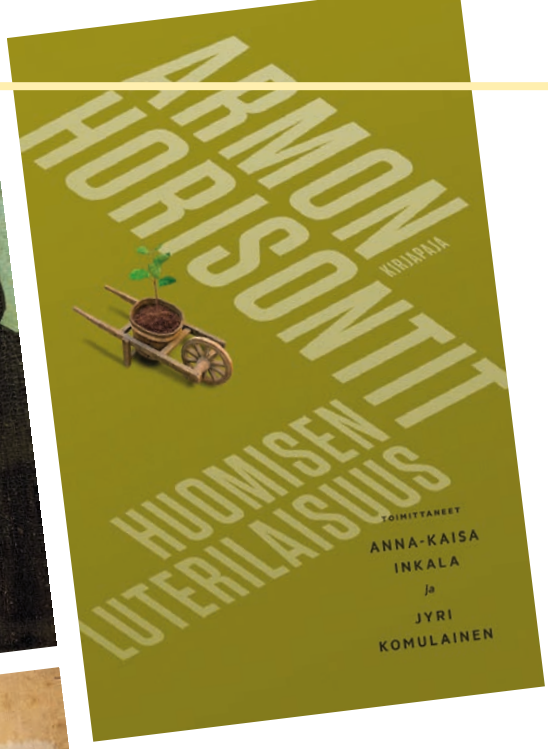

Uusia kirjoja reformaatiosta

Kirjat ja reformaatio kuuluvat yhteen.

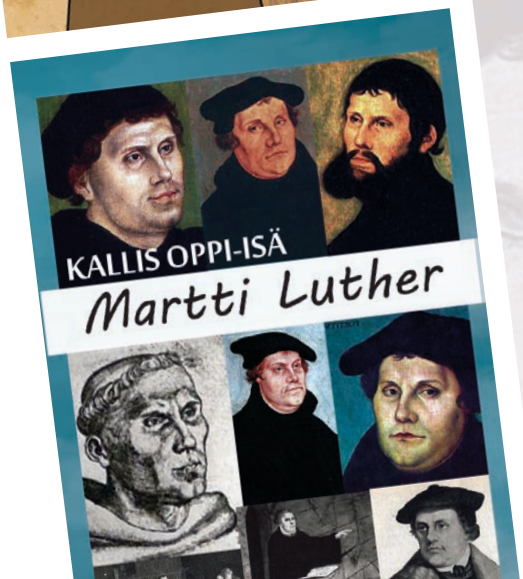

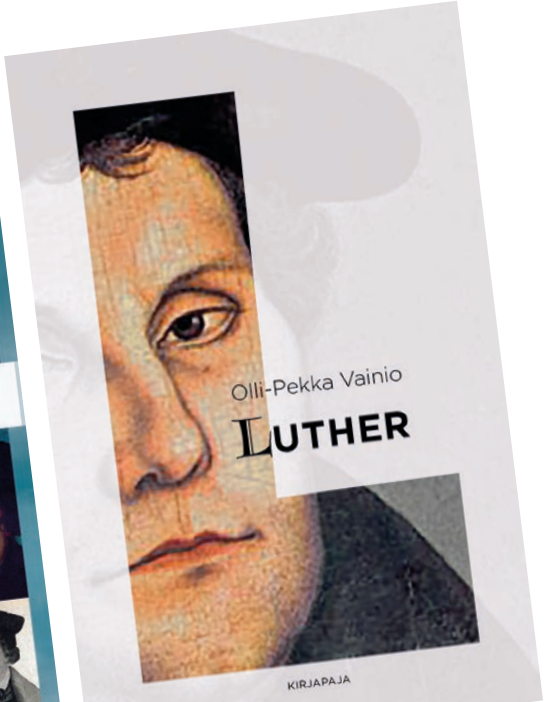

REFORMAATION MERKKIVUOSI näkyy uusina kirjoina. Se on luontevaa, koska Luther ja muut reformaattorit hyödynsivät kehittynyttä kirjapainotekniikkaa levittäessään ajatuksiaan. Reformaatio tuki kansankielisyyttä ja edisti lukutaitoa.

Kirkkomme Lähetys esittelee tietoonsa saamaansa merkkivuoteen liittyvää kirjallisuutta. Lisäksi aiheesta julkaistaan myös tieteellisiä tutkimuksia.

Kirjapaja ja Lasten Keskus

Kirjassa *Armon horisontit – Huomisen luterilaisuus* luodaan katsaus reformaation historiaan ja avataan näkökulmia tämän päivän kysymyksiin, kuten ympäristöön, muihin uskontoihin ja sosiaaliseen mediaan.

Monet reformaattoreiden teemat eivät ole enää meidän kysymyksiämme. Toisaalta monet meidän kysymyksistämme eivät olleet tuttuja reformaattoreille, mutta reformaation perinne tarjoaa hedelmällisiä näkökulmia niihinkin.

Usean kirjoittajan artikkeleista koostuvaa kirjaa käytetään pappien synodaalikokousten materiaalina, mutta se on antoisaa luettavaa myös muille reformaatiosta kiinnostuneille.

Pertti Rajala avaa selkokielellä näkökulmia Lutheriin ja luterilaisuuteen kirjassaan *Selkoa Lutherista*. Kirjan kirjoittaminen selkokielellä on reformaatiota käytännössä. Kansankielisyys ja ymmärrettävyys olivat keskeisiä arvoja reformaattoreille. Selkokieli on monelle välttämättömyys ja vielä useammalle hyödyllistä.

Antti Siukosen ja **Harri Heikkasen** 10-vuotiaille suunnatussa kirjassa *Auta armias!* tämän päivän lapset Martti ja Iina tekevät aikamatkan 1500-luvun Wittenbergiin, jossa **Mikael Agricola** opiskelee Martti Lutherin johdolla. Seikkailun myötä lapset saavat kokemuksen siitä, mitä armo merkitsee.

Olli-Pekka Vainio esittelee kirjassaan *Luther* reformaattorin elämänvaiheet, ajattelun ja vaikutukset uusimpaan tutkimukseen tukeutuen.

Jaakko Kaartisen *Armon alue ja muita tapoja toteuttaa reformaation merkkivuotta* tarjoaa käytännön vinkkejä merkkivuoden viettoon ja reformaation käsittelyyn myöhemminkin.

Alkuvuodesta 2017 ilmestyy Kuopion piispan **Jari Jolkkosen** kirjoittama kirja *52 kysymystä reformaatiosta ja luterilaisuudesta*. Kirja sopii vaikka jakokirjaksi seurakunnissa.

Reformaatiota Suomessa ja Mikael Agricolaa esittelee ensi vuonna ilmestyvä **Tytti Issakaisen**, **Kaisa Häkkisen**, **Maisa Tonterin** ja **Pekka Rahkosen** kuvakirja *A sanoi Agricola*. Kirjassa Agricola kertoo pojalleen elämästään ja työstään.

Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys

Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys julkaisee vuoden 2017 aikana kirjan, joka tarjoaa kokonaiskuvan Martti Lutherin elämänvaiheista ja opetuksista. Samana vuonna se julkaisee myös uuden suomennoksen Raamatun kirjojen esipuheista.

Perussanoma

Perussanomalta on tulossa kahdeksan kirjan sarja ”Uskonpuhdistuksen sanoma tänään”. Kirjojen teemat ja tekijät ovat seuraavat: **Leif Erikson**: *Teesejä Raamatusta*; **Sammeli Juntunen**: *Teesejä Jumalasta*; **Aleksi Kuokkanen**: *Teesejä vanhurskauttamisesta*; **Anni Maria Laato**: *Teesejä kirkosta*; **Raimo Mäkelä**: *Teesejä laista ja evankeliumista*; **Simo Peura**: *Teesejä ehtoollisesta*; **Lauri Vartiainen**: *Teesejä uskontunnustuksesta*; **Juha Vähäsarja**: *Teesejä ristin teologiasta*. Neljä kirjaa ilmestyy syksyllä 2016 ja neljä vuonna 2017.

Sley-Media

Reijo Arkkila on kirjoittanut tiiviin Luther-kirjan *Kallis oppi-isä Martti Luther*. Kirjassa käydään läpi Lutherin keskeiset elämänvaiheet, kirjoitukset ja ajatukset.

Tunnustuskirjat pähkinänkuoressa pitää sisällään luterilaisen tunnustuksen ydintekstejä: ekumeeniset uskontunnustukset, Augsburgin tunnustuksen sekä Martti Lutherin Vähäkatekismuksen.

Sirpa Laurilan ja **Anna Polkutien** *Naulan kantaan! Luterilaista kristinoppia lapsille* tarjoaa nimensä mukaisesti luterilaisuuden keskeisiä kohtia lapsille sovitettuna.

Tämän vuoden aikana ilmestyy vielä kaksi klassista tekstiä: Martti Lutherin *Lyhyt evankeliumipostilla* kielellisesti uudistettuna laitoksena sekä **Seppo Suokunnaan** lyhentämä **Fredrik Gabriel Hedbergin** *Pyhän kasteen puolustus*.

Lisäksi ilmestyy japanilaisen professorin **Yoshikazu Tokuzenin** kirjanen Lutherista.

Reformaation merkkivuosi näkyy myös vuoden 2017 Evankelisessa kalenterissa, jossa otetaan huomioon reformaation keskeiset päivämäärät.

Arktinen Banaani

Taru Hallikainen tarttuu armoon vuoden 2017 alussa ilmestyvässä kirjassaan *Armon kintereillä*. Kirja sisältää erilaisista taustoista tulevien ihmisten kokemuksia ja ajatuksia armosta.

Virsikirjan lisävihkot

Ensimmäisenä adventtisunnuntaina Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnissa otetaan käyttöön virsikirjan lisävihkot. Lisävihkoja on kaksi: toinen täydentää suomenkielistä ja toinen ruotsinkielistä virsikirjaa.

Virret olivat reformaatiolle tärkeitä ja lisävihkot heijastavat niiden kehitystä. Kehityksessä keskeinen rooli on ympäristöllä, jossa virsiä veisataan. Kulttuurinen moneus näkyy niin virsien tyyleissä, alkuperämaissa kuin kielten määrässä: lisävihkoista löytyy kotimaisten suomen, ruotsin ja saamenkielten lisäksi yli kahtakymmentä eri kieltä.

Ensimmäiset lisävihkot ja lisävihkolliset virsikirjat ovat jo ilmestyneet. Lue aiheesta erillinen juttu tämän lehden Ajankohtaista-osiosta.

Timo-Matti Haapiainen

Menkää tekin Herran viinitarhaan

”TAIVASTEN VALTAKUNTAA voi verrata isäntään, joka aamuvarhaisella lähti palkkaamaan työmiehiä viinitarhaansa… Menkää tekin minun viinitarhaani” (vrt. Matt. 20:1–16).

Tutussa vertauksessa viimeksi tulleet saavat hyvältä isännältä saman palkan kuin ensimmäiset.

Kirjoittaessaan maallikkojen kutsumuksesta kirkossa paavi **Johannes Paavali II** viittasi **Gregorius Suuren** tulkintaan: se, että Herra kutsuu työntekijöitä aamuvarhaisella, kolmannella, kuudennella, yhdeksännellä ja yhdennellätoista tunnilla, kuvaa sitä, että Herra kutsuu ihmisiä eri elämänvaiheissa.

> Matkalla täyteen ykseyteen on vielä paljon työtä tehtävänä.

JOHANNES PAAVALI II sovelsi tätä kutsumusten, armolahjojen ja tehtävien moninaisuuteen kirkossa: kutsu ”menkää tekin minun viinitarhaani” koskee kaikkia. Koko kirkko on missionaarinen, lähetystyö kuuluu jokaiselle kristitylle.

”Menkää tekin” ei koske ainoastaan kirkon paimenia, papistoa, sääntökuntalaisia, lähetystyön ammattilaisia. Gregorius Suuri muistutti: ”Katsokaa elämäntapaanne ja tarkatkaa, oletteko jo Herran työntekijöitä. Jokainen arvioikoon tekojaan ja miettiköön, työskenteleekö hän Herran viinitarhassa.”

KATOLINEN KIRKKO viettää parhaillaan laupeuden riemuvuotta. Vuonna 2016 on myös ”Maailman lähetyspäivän” (lokakuun 3. sunnuntai) 90. merkkivuosi. **Paavi Franciscus** kirjoittaa lähetyspäivän viestissään: ”Meitä kaikkia kutsutaan ’lähtemään ulos’ missionaarisina opetuslapsina: kukin tarjoaa kykynsä, luovuutensa, viisautensa ja kokemuksensa, jotta Jumalan hellyyden ja myötätunnon sanoma tuodaan koko ihmiskunnalle. Lähetyskäskyn voimasta kirkko pitää huolta niistä, jotka eivät tunne evankeliumia, koska tahtoo, että kaikki pelastuisivat ja kokisivat Herran rakkauden. Kirkon lähetystehtävä on julistaa Jumalan laupeutta, joka on evankeliumin sykkivä sydän, ja julistaa sitä kaikkialla maailmassa, kunnes se saavuttaa jokaisen naisen, miehen, vanhuksen, nuoren ja lapsen.”

Katri Tenhusen arkisto

KIRJOITTAESSAAN EVANKELIUMIN ilosta paavi muistutti: ”Jokainen kristitty ja jokainen yhteisö tutkiskelee, mikä on se tie, jota Herra pyytää seuraamaan. Mutta meitä kaikkia kehotetaan ottamaan tämä kutsu vastaan... ja rohkeasti saavuttamaan kaikki reuna-alueet, jotka tarvitsevat evankeliumin valoa.”

Laupeuden riemuvuoden aikaan osuu myös reformaation 500-vuotismuistovuoden alku. Paavikin osallistuu Vatikaanin ja Luterilaisen maailmanliiton yhdessä järjestämään tapahtumaan Lundissa 31. lokakuuta 2016.

Katolinen kirkko väistämättä katsoo reformaatiota enemmän kirkon hajoamisen näkökulmasta, mikä ei ole ilon aihe, mutta hyvin eri tavalla kuin aiemmin.

Tiedämme ekumeenisen dialogin edistysaskeleet ja sen, kuinka paljon meitä yhdistää, mutta matkalla täyteen ykseyteen on vielä paljon työtä tehtävänä. ”Menkää tekin minun viinitarhaani.”

Katri Tenhunen
TM, katol. teol. lis., toimitussihteeri,
Katolinen tiedotuskeskus

Armoa orjalaivalla

Jonathan Aitken: *John Newton. Armottomuudesta ihmeelliseen armoon*. Suomen Lähetysseura. Helsinki 2016. 408 sivua.

”Muistini on lähes kadonnut, mutta kahta asiaa en unohda: Minä olen suuri syntinen ja Kristus on suuri Pelastaja.”

Näillä pysäyttävillä sanoilla alkaa elämänkerta **John Newtonista**, entisestä orjalaivan kapteenista, joka sanoitti maailman tunnetuimman virren *Amazing Grace – Ihmeellinen armo*.

Hätkähdyttävä elämäkerta tempaa lukijan mukaansa John Newtonin lapsuuteen 1720-luvun Lontooseen ja seuraa hänen värikkäitä vaiheitaan kristityn kodin lapsesta Jumalaa pilkkaavaksi merikapteeniksi Atlantille. Asetuttuaan Länsi-Afrikan rannikolle orjakauppiaaksi hän joutuu itsekin orjaksi.

John Newtonin elämään tuli käänne hänen koettuaan herätyksen myrskyn keskellä vuonna 1748. Tästä huolimatta elämä orjalaivan kapteenina jatkui, kunnes hän vuosien kuluttua löysi elämäntehtävänsä pappina ja runoilijana. Vuodet orjalaivalla eivät jättäneet häntä rauhaan. Syntyi miljoonia ihmisiä lohduttanut laulu Jumalan valtavasta armosta. Newtonista kehittyi orjakauppaa vastustaneen parlamentaarikko **William Wilberforcen** tärkein tukija.

Kirjailija Jonathan Aitken luo mukaansatempaavan kuvan John Newtonin elämästä. Samalla kirja on vahva todistus siitä, miksi virrestä tuli niin suosittu. Missä synti on suuri, siellä armo on ylenpalttinen.

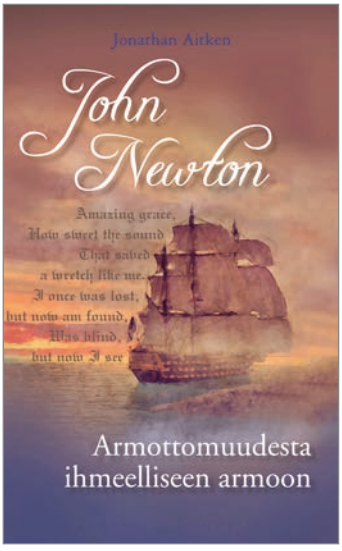

Aitken on Christian Solidarity Worldwide -ihmisoikeusjärjestön neuvoa-antavan elimen puheenjohtaja.

Johanna Björkholm-Kallio

Tieteen rajapinnoilla

Alister McGrath: *Tieteen ja uskonnon dialogi.* Kirjapaja 2015. 298 sivua.

Oxfordin yliopiston professori **Alister McGrath** on yksi aikamme tunnetuimpia teologeja. Kolmen oppiaineen tohtorin asiantuntijuudella hän vyöryttää lukijan eteen uskonnon ja tieteen yhteisiä kysymyksiä.

Näkökulma ei ole ainoastaan teologinen eikä ainoastaan filosofinen, vaan myös luonnontieteellinen ja historiallinen. Käsiteltävät aiheet ovat paikoitellen vaikeita, mutta taitavana kirjoittajana McGrath osaa sanoa asiat niin, että tavallinenkin lukija pystyy ne ymmärtämään. Kirja ei keskity pelkästään tieteen ja kristinuskon väliseen suhteeseen, vaan käsittelee tieteen ja uskonnon välistä rajapintaa laajemmin.

Ensimmäinen kirjan neljästä osasta on historiallinen ja käsittelee **Kopernikusta**, **Galileota**, **Newtonia** ja **Darwinia**. Toinen osa käsittelee tieteen ja uskonnon suhteita ja niissä esiintyviä yleisiä teemoja. Jumalan olemassaolon todisteista tieteessä ja uskonnossa on oma lukunsa. McGrath käsittelee myös oikeaksi ja vääräksi osoittamista eri tieteissä.

Kolmas osa tuo esiin merkittäviä nykyajan väittelyjen teemoja, jotka liittyvät kosmologiaan, kvanttiteoriaan, evoluutiobiologiaan, uskontopsykologiaan ja kognitiiviseen uskontotieteeseen. Neljäs osa käsittelee mielenkiintoisia henkilöitä tieteen ja uskonnon alalta, kuten **Teilhard de Chardinia**, **Wolfhart Pannenbergia** ja **Philip Claytonia**.

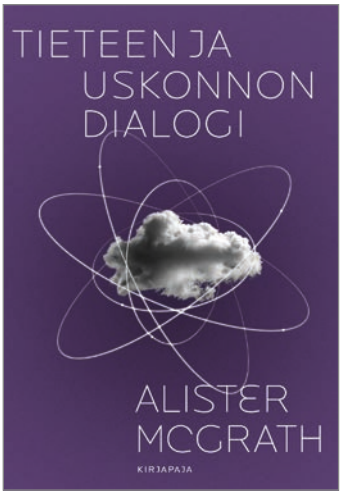

Kirja on suositeltavaa luettavaa jokaiselle, joka on kiinnostunut tieteen ja uskonnon vuorovaikutuksesta.

Risto Jukko

Kehityksen jäljillä

Juhani Koponen, Jari Lanki, Mariko Sato, Anna Kervinen (toim.): *Kehityksen tutkimus. Johdatus perusteisiin*. Gaudeamus 2016. 434 sivua.

Kokonaisvaltaiseen lähetykseen kuuluu nykyään kiistatta myös kehitysyhteistyö. Mutta mitä kehitys oikeastaan on? Emeritusprofessori **Juhani Koposen** johdolla toimitettu kirja on erinomainen johdanto teemaan. Kirja kyseenalaistaa monia itsestäänselvyyksiä, kuten jaon "kehittyneisiin" maihin ja kehitysmaihin.

Kehitysmaana voidaan pitää maata, jolle annetaan kehitysapua. Kirja nostaa ansiokkaasti näkyviin globaalin etelän ja pohjoisen välisiä eroja. Kriittinen tarkastelu näyttää, että pohjoisen antama apu ei loppujen lopuksi ole kovin pyyteetöntä. Kehitykseen kytkeytyy monia poliittisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia ulottuvuuksia. Esimerkiksi hankeavun hyödyt ja haitat tuodaan peittelemättä esiin.

Teoksen ensimmäisessä osassa tarkastellaan käsitteiden merkitystä ja kehityksen tutkimuksen vaikeutta. Toinen osa käsittelee kehitysmaiden taustaa sekä niiden asemaa tämän päivän maailmassa ja maailmantaloudessa. Kolmannessa osassa kehitysmaita tarkastellaan maaseudun, kaupungistumisen, sukupuolentutkimuksen, ympäristökysymysten ja konfliktien näkökulmasta.

Viimeisessä osassa pohditaan pohjoisen valtioiden antamien lupausten ja niiden kehityspolitiikan välistä ristiriitaa.

Kirja on kattava perusteos kehityksen kysymyksistä. Se kuuluu jokaisen kehitysyhteistyössä mukana olevan käsikirjastoon ja on silmiä avaava lukukokemus kenelle tahansa kehityksestä kiinnostuneelle.

Risto Jukko

Dialogi laajentaa ajattelua

Kutsu dialogiin. Uskontojen välinen ja kristittyjen keskinäinen vuoropuhelu. Kirkkojen maailmanneuvosto 2016. Toimittaneet Risto Jukko ja Jaakko Rusama. Suomen Ekumeenisen Neuvoston julkaisuja CV.

Dialogi on laaja ulottuvuus, jonka ymmärtäminen on ajankohtaista. Sekä uskontojen väliseen, että kristittyjen keskinäiseen vuoropuheluun kaivataan luovia ja myönteisiä mahdollisuuksia erityisesti nyt, kun tapahtuu suuria globaaleja muutoksia. Molemmat dialogit vähentävät jännitteitä sekä edistävät yhteistä ymmärrystä ja sovintoa. Ensin on kuitenkin ymmärrettävä, mistä puhutaan.

Kutsu dialogiin -opas määrittelee käsitteet dialogi ja ekumenia. Se kuvailee, mitä tarkoitetaan, kun puhutaan kristittyjen keskinäisestä, kirkkojen välisestä tai uskontojen välisestä toiminnasta. Avaintermien yhtäläinen ymmärtäminen missä tahansa kohtaamisessa estää käsitteellisiä sekaannuksia ja toimii siltana yhteydelle.

Isoja asioita sisältävän pienen oppaan kiinnostavinta antia ovat luvut dialogin raamatullisista perusteista ja niiden käytännön sovelluksista. Lukijaa herätellään miettimään dialogien mahdollisuutta omassa ympäristössä. Millaiseen keskinäiseen tai uskontojen väliseen yhteyteen kristittyjä tänä päivänä kutsutaan? Millainen valmius tai millaisia esteitä itselläni siihen on?

Kristittyjen kesken tavoitellaan sitä yhteyttä, jonka puolesta Jeesus rukoili. Uskontojen välisessä dialogissa tarkoitus on ymmärtää syvemmin sitä, miten Jumala toimii muissa uskonnoissa.

Minna-Sisko Mäkinen
kansainvälisen työn sihteeri,
Helsingin Malmin seurakunta

Arvovapaata kehitysyhteistyötä ei ole

Elina Vuola (toimittaja): *Uskonto ja kehitys. Näkökulmia suomalaiseen kehitysyhteistyöhön ja -tutkimukseen*. Tietolipas 249. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2016. 230 sivua.

Monet lähetysjärjestöt ovat merkittäviä kehitysyhteistyöjärjestöjä, kuten Suomen Lähetysseura ja Fida. Monella suurella kehitysyhteistyöjärjestöllä on kristilliset juuret, kuten Kirkon Ulkomaanavulla ja World Visionilla.

Kehityksestä puhuttaessa uskontoja ei voi sivuttaa. Uskonnolla on monessa kehittyvässä yhteiskunnassa jopa avainrooli, oli uskonnon vaikutus kehitykseen myönteinen tai kielteinen. Toisaalta uskonnot muuttuvat ja siksi niiden suhde kehitykseen muuttuu. Uskonnon lukutaito on nyt ehkä tärkeämpi kuin koskaan aikaisemmin.

Kehityksen ja uskonnon suhteesta on olemassa paljon mielenkiintoista materiaalia, mutta suomeksi sitä on julkaistu vähän. Yhdeksän kirjoittajan artikkelikokoelma *Uskonto ja kehitys* avaa tärkeitä näkökulmia.

Vaikka kristillinen lähimmäisenrakkaus on merkittävä tekijä kehitysyhteistyöjärjestöjen synnyn taustalla, uskonnollistaustaisiin järjestöihin suhtaudutaan myös ennakkoluuloisesti. Idea katsomusneutraalista toimijasta on epärealistinen ja jättäisi paikallisten uskonnollisten yhteisöjen potentiaalin käyttämättä.

Lähetysjärjestöjen haaste on toimia uskottavasti kahdessa diskurssissa. Jäsenistölle käytetään organisaation identiteetin

mukaista uskonnollista kieltä. Näyttäytyminen uskottavana kehitysyhteistyötoimijana edellyttää puolestaan sekulaaria kielenkäyttöä.

Kimmo Saares

Väitöskirja ilmoitusteologiasta

Tiina Huhtanen: *Event of the Radically New: Revelation in the Theology of Walter Kasper*. Väitöskirja. Unigrafia 2016. 251 sivua.

Dogmatiikan alaan kuuluvassa väitöskirjassaan pastori **Tiina Huhtanen** selvittää saksalaisen kardinaalin **Walter Kasperin** (s. 1933) teologista ajattelua ja erityisesti tämän ilmoitusteologiaa.

Kasperin ajatteluun vaikuttivat saksalainen idealistinen filosofia sekä Tübingenin koulukunnan ja Vatikaanin toisen konsiilin teologia.

Kasperin ilmoituskäsitys pohjautuu näkemykseen, jonka mukaan ihmisen on äärellisyydestään käsin mahdollista ymmärtää, että hänen oma olemassaolonsa perustuu äärettömään todellisuuteen.

Tämä on tärkeä näkemys esimerkiksi etsittäessä yhteistä pohjaa keskusteluissa muiden uskontojen sekä sekulaarien ja ateististen maailmankatsomusten välillä.

Jokainen ihminen joutuu myöntämään, ettei täysin ymmärrä, mitä ääretön tarkoittaa, olipa kyse äärettömästä matematiikan tai uskonnon käsitteenä. Tästä yhteisestä oivalluksesta voi syntyä hyvä dialogi.

Kasperin ilmoituskäsitys on Huhtasen mielestä radikaali. Ilmoitus on radikaalisti ikuista kantaen itsessään evankeliumin ikuista Henkeä ja kristinuskon perustaa ja juuria (lat. radices). Toisaalta se on radikaalisti uut-

ta ja tulevaisuuteen suuntaavaa. Todellisuutta muokkaava ja uudistava totuus on ihmiseksi syntynyt itseilmoitus, Jumalan Sana, Vapahtaja Jeesus Kristus.

Väitöskirjan lähteinä on käytetty Kasperin kirjallista tuotantoa. Teos on luettavissa Helsingin yliopiston ethesis-palvelussa.

Danielle Miettinen

Lyhyt ja surullinen historia

Leo Siliämaa: *Etelä-Sudanin synnytystuskat. Valtataistelu tuhosi unelman*. Like 2015. 155 sivua.

Kymmenien vuosien kansainväliset ponnistelut parempien elinolojen ja oikeudenmukaisen poliittisen ratkaisun löytämiseksi Etelä-Sudaniin tuhoutuivat lähes täysin klaanien väliseen valtataisteluun.

Kirkon Ulkomaanavun Sudanin ohjelmajohtajan työstä eläkkeelle jäänyt **Leo Siliämaa** kuvaa Etelä-Sudanin lähihistoriaa ja avustustyötä kaunistelematta.

”Monet ihmishenget, jotka pelastimme humanitaarisella avulla aikaisemmin, menetettiin nyt vain päivissä ja viikoissa valtataistelun melskeessä”, Siliämaa kirjoittaa.

Silti Siliämaa jaksaa väittää, että kaikki tämä ei saa karkottaa motivaatiota auttaa. Siliämaa ei suoraan sano, miksi joku muuttuu kyyniseksi ja toinen ei. Kirjan perusteella voisi päätellä, että ero voi johtua siitä, mistä käsin asioita tarkastelee. Siliämaa on elänyt pitkiä aikoja niiden ihmisten keskellä, joiden elämästä on ollut kyse. Hän on nähnyt, miten Luterilaisen Maailmanliiton päivittäiset avustuskuljetukset pitivät hengissä 300 000 ihmistä saarretussa Jubassa vuosina 1988–1991 Sudanin sisällissodan aikana. Näinä vuosina Maailmanliitto järjesti 2600 avustuslentoa ja 56 000 tonnia tarvikkeita Etelä-Sudaniin.

Millainen on Etelä-Sudanin tulevaisuus? Paperilla maassa on nyt rauha ja käynnissä ovat

hallitusneuvottelut. Alueella on kuitenkin valtavia humanitaarisia ongelmia, jotka eivät ole nousseet otsikoihin.

Danielle Miettinen

Tasavertaisesti somessa

Ville Kormilainen, **Jan Ahonen** ja **Johannes Ijäs**: *Somempi seurakunta: Sosiaalisen median opas*. Kirjapaja 2016. 143 sivua.

Sosiaalinen media (some) on nykyaikainen kirkonmäki. Kaikki kirkon työ rakentuu lähetyskäskyn varaan ja siksi kirkon on oltava läsnä siellä, missä ihmiset ovat.

Some on luonnollinen ympäristö kuunnella, kohdata, keskustella, olla läsnä ja viestiä sanottavansa. Someen jalkautuminen on seurakunnan perustehtävän toteuttamista digitaalisessa muodossa. Siinä toiminen ei korvaa vaan täydentää kasvokkain tapahtuvaa vuorovaikutusta.

Kirjassa pohditaan somen sisällöntuotantoa, esimiesasemaa, ajankäyttöä, vastuiden jakamista, välineitä, hallintoa ja kriisiviestintää. Lähemmän tarkastelun kohteina ovat Facebook, Twitter, Instagram, blogit, Youtube, LinkedIn, WhatsApp ja SnapChat.

Somessa on julkinen ja yksityinen puolensa. Seurakunnan kaikkea toimintaa pitää toteuttaa ja uudistaa yhdessä sosiaalisen median monien mahdollisuuksien kanssa. Somen olemus sopii paremmin tasavertaisen kohtaamisen kuin sananjulistuksen, lähetystyön, maineenhallinnan tai kristinuskon puolustamisen paikaksi.

Vapaaehtoisena toimiminen somessa voi myös olla portti syvempään seurakuntayhteyteen. Kirjassa seurakuntalaisia kutsutaan kehittämään seurakuntaa somessa entistä vuorovaikutteisemmaksi ja avoimem-

maksi äänin, sanoin ja kuvin. Mukana on 10 hyödyllistä käskyä someen. Kirja on perusteos jokaisen valveutuneen kristityn käyttöön. Lisätietoja somempiseurakunta.com -nettisivulta.

Timo Vasko
missiologian dosentti

Vuonna 2017 Afrikassa enemmän kristittyjä kuin Euroopassa

Lähes 90 prosenttia maailman ihmisistä kannattaa jotakin uskontoa.

MAAILMA USKONNOLLISTUU. Uskontojen kannattajiksi lasketaan 6568 miljoonaa eli lähes 90 prosenttia koko maailman väestöstä. Merkittävimpien uskontojen kannattajien määrät kasvavat – runsaan yhden prosenttiyksikön vuosivauhdilla. Myös uskonnottomien määrä kasvaa hitaasti.

Eri tutkimuslaitosten arvioiden mukaan kristittyjen ja muslimien määrät kasvavat edelleen seuraavien vuosikymmenien aikana. Näiden uskontojen kannattajien määrät lähenevät toisiaan ja tulevat olemaan 30 vuoden päästä kumpikin runsaat 30 prosenttia koko maailman väestöstä. Jo tänä päivänä kristityt ja muslimit muodostavat yhdessä enemmistön kaikkien uskontojen ja maailmankatsomusten kannattajista.

KRISTITTYJEN MÄÄRÄN kasvu jatkuu. Maailman väestöstä kristittyjä on yhtä monta prosenttia kuin vuonna 1900, mikä osoittaa kristittyjen määrän jatkavan kasvuaan erittäin voimakkaasti.

Esimerkiksi juuri vuonna 1900 Euroopassa oli kuusi kertaa enemmän kristittyjä kuin Latinalaisessa Amerikassa. Maailmanlaajan kristillisen kirkon painopiste on kristittyjen määrällä mitattuna nyt selkeästi Latinalaisessa Amerikassa ja Afrikassa. Vuonna 2014 Latinalaisen Amerikan kristittyjen määrä (nyt 581 miljoonaa) ylitti eurooppalaisten kristittyjen määrän (nyt 559 miljoonaa). Afrikkalaisia kristittyjä (nyt 551 miljoonaa) on jo vuonna 2017 enemmän kuin eurooppalaisia, ja vajaan kymmenen vuoden päästä maanosittain tarkasteltuna selvä enemmistö kristityistä on afrikkalaisia.

> Aasialaisten kristittyjen määrä tavoittaa eurooppalaisten kristittyjen määrän parinkymmenen vuoden kuluttua.

AASIALAISTEN KRISTITTYJEN määrän arvioidaan tavoittavan eurooppalaisten kristittyjen määrän parinkymmenen vuoden kuluttua. Vuonna 1900 runsas viidennes kaikista kristityistä asui Euroopan ulkopuolella. Vuonna 2050 kaikista maailman kristityistä arviolta 80 prosenttia asuu Aasiassa, Afrikassa ja Latinalaisessa Amerikassa.

Maailman valtakirkko, roomalais-katolinen kirkko, jatkaa kasvuaan, kuten myös enemmistö protestanttisista ja helluntailaisista kirkoista sekä karismaattisista yhteisöistä.

Tutkimuslaitosten arvioiden mukaan kirkkojen ja lähetysjärjestöjen lähetystyöntekijöiden määrä jatkaa tasaista kasvuaan, kuten myös lähettävien järjestöjen määrä.

Maailmassa on yhä enemmän sellaisia miljoonakaupunkeja, joiden asukkaista alle puolet on kristittyjä. Nämä kaupungit ovat kristillisen todistuksen kasvava haaste.

Jaakko Rusama

Maailman uskonnot 2016

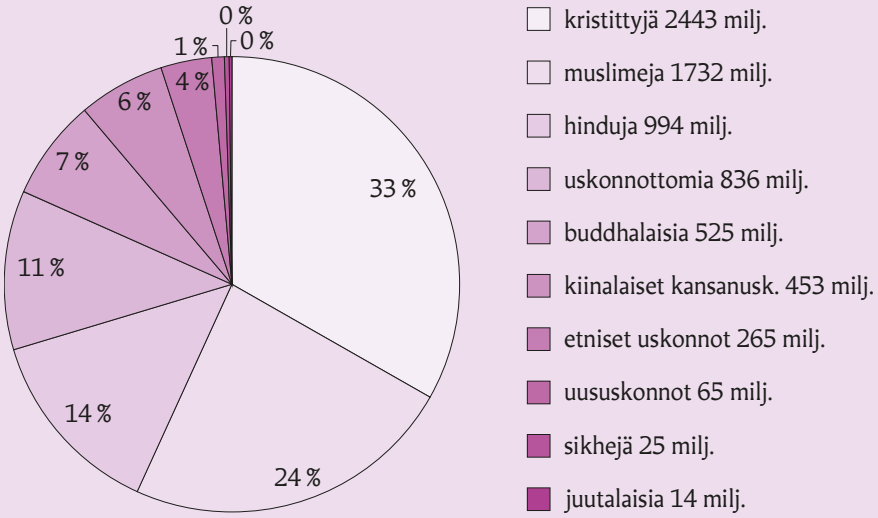

Lähde: International Bulletin of Mission Research 2016.

Kirkon kuvapankki/Martti Komu

Aarne Ormio

Kun Suomen metodistit ryhtyivät harkitsemaan Yhteinen julistus vanhurskauttamisopista -asiakirjan allekirjoittamista, yhtään vastalausetta ei kuultu, eläkkeellä oleva kirkkokunnanjohtaja Tapani Rajamaa kertoo.

Wesleyn jalanjäljissä siltoja rakentamassa

Suomen Metodistikirkon Grand Old Man, pastori Tapani Rajamaa iloitsee siitä, että metodistiseurakunnissa tuetaan voimakkaasti lähetystyötä.

METODISMIN PERUSTAJA **John Wesley** piti koko maailmaa seurakuntanaan: ”Pidän velvollisuutenani julistaa kaikille, jotka haluavat kuulla pelastuksen iloista sanomaa.”

Wesley halusi uudistaa kirkkoa, muttei perustaa omaa kirkkokuntaa. Wesleyn kuoleman jälkeen vuonna 1791 metodismista muodostui kuitenkin hiljalleen maailmanlaaja protestanttinen kirkkokunta. Nyt metodisteja on 80 miljoonaa eli enemmän kuin esimerkiksi luterilaisia.

Simul iustus et peccator, samalla vanhurskas ja syntinen, on keskeinen luterilainen periaate. Pastori **Tapani Rajamaan** mukaan metodistit voivat yhtyä tähän, vaikka he korostavat enemmän pelastusta.

Ekumeenisissa ja yhteiskristillisissä yhteyksissä metodistit toimivat mielellään sillanrakentajina. Siksi heitä on perinteisesti johtavissa tehtävissä

kristittyjen yhteisissä työelimissä, Rajamaa kertoo. Hänen mukaansa metodisteille läheisiä liikkeitä luterilaisessa kirkossa ovat Kansan Raamattuseura ja Pelastusarmeija.

Tapani Rajamaa pitää metodistien ja luterilaisten yhteisiä rukoustilaisuuksia tärkeinä. Paikallisesti yhteistä kohtaamista tapahtuu paljonkin.

Kaikki on kutsuttu

Luterilainen maailmanliitto ja roomalais-katolinen kirkko hyväksyivät vuonna 1999 Yhteisen julistuksen vanhurskauttamisopista. Julistuksessa todetaan, että ”Jumala on kutsunut kaikki ihmiset pelastukseen Kristuksessa. Vain hänen välityksellään meidät vanhurskautetaan, kun me otamme vastaan tämän pelastuksen uskossa.”

Metodistikirkot yhtyivät vuonna 2006 tähän sopimukseen maailman metodistien neuvoston kautta.

Rajamaa toteaa, että lähetys on aina kuulunut metodistikirkon olemukseen. Muun muassa Brittiläisen kansainyhteisön tukemia metodisteja on ollut Intiassa jo 1800-luvun alkuvuosista lähtien.

Chennaista Novgorodiin

Suomen Metodistikirkko tukee nykyään taloudellisesti Intian Chennaissa kristillistä koulua ja kyläyhteisöjen kaikkein heikoimmassa asemassa olevia lapsia ja naisleskiä ekumeenisen Bethel-lähetyksen kautta. Toisena tuen kohteena on Novgorodin metodistiseurakunnan lähetystyö Vepsän alueella.

Vuosina 2002–2007 Suomen evankelis-luterilainen kirkko sekä Suomen Metodistikirkko ja ruotsinkielinen metodistikirkko kävivät keskinäiset oppikeskustelut. Yhteinen asiakirja ”Kristuksesta osalliset” allekirjoitettiin vuonna 2010. Kirkot toteavat, että ”yhteinen uskonperusta kutsuu tekemään rukoillen työtä keskinäisen yhteyden saavuttamiseksi”.

Asiakirjan allekirjoittaneet sitoutuivat yhteiseen tehtävään: ”olemme luterilaisina ja metodisteina valmiit antamaan itsemme käytettäviksi työvälineinä Jumalan suunnitelmassa pelastaa ja sovittaa koko ihmiskunta ja koko luomakunta”.

Jaakko Rusama

Missiologit koolla Koreassa

MAAILMAN SUURIMMAN missiologian yhdistyksen IAMSin (*International Association for Mission Studies)* 14. yleiskokouksessa pohdittiin kääntymystä.

Cambridgen yliopiston professorin **Joel Robbinsin** mukaan kääntyminen edellyttää aina kulttuurin ja arvojen muutosta.

Sveitsiläisen professori **Christine Lienemann-Perrinin** mukaan kääntyminen on monitahoinen ja mielenkiintoinen tutkimuskohde, joka määrittyy menneisyydestä käsin. Kääntymisen käsite tarvitsee kulttuurirajat ylittävää, ekumeenista tutkimusta.

IAMS on perustettu vuonna 1972 ja se järjestää yleiskokouksen neljän vuoden välein. Elokuussa järjestettyyn kokoukseen osallistui noin 200 lähetystyön asiantuntijaa eri puolilta maailmaa.

Suomesta paikalla olivat **Miikka Ruokanen** (Helsingin yliopisto), **Auli Vähäkangas** (Helsingin yliopisto), **Mika Vähäkangas** (Lundin yliopisto), **Lotta Gammelin** (teologian jatko-opiskelija), **Mari Pöntinen** (Suomen Ekumeeninen Neuvosto), **Jyri Komulainen** (piispainkokouksen kanslia) sekä **Jaakko Rusama** ja **Risto Jukko** (Kirkon lähetystyön keskus). Taiwanilta oli mukana Suomen Lähetysseuran lähetystyöntekijä, pastori **Jukka Kääriäinen**.

Risto Jukko

Lue lisää: missionstudies.org

Lähempänä kuin luuletkaan

Miten luterilainen ja helluntailainen lähetysteologia eroavat toisistaan? Kirkkomme Lähetys selvitti asiaa pyytämällä Kylväjän lähetysjohtajaa ja Suomen helluntaikirkon johtajaa vastaamaan kolmeen kysymykseen.

Koonnut Vesa Häkkinen

Mikä on järjestönne erityinen anti Kristuksen kirkon missiossa?

Usko Katto: Helluntailaisessa lähetysteologiassa keskeistä on Pyhän Hengen vaikutus ja johdatus. Toinen ominaispiirre on paikallisten seurakuntien synnyttäminen. Helluntailainen menestyskonsepti muodostuu näistä sekä lähimmäisenrakkaudesta, joka ilmenee diakonisena auttamisena.

Fidalla on yli sadan vuoden historia ja hyvät suhteet paikallisten kumppaneiden kanssa. Kansalliset Helluntaikirkot ovat monissa maissa voimakkaita yhteiskunnallisia ja hengellisiä vaikuttajia. Fida on päässyt alueille, joihin ei helposti päästetä länsimaisia järjestöjä, esimerkiksi Pohjois-Koreaan.

Pekka Mäkipää: Kylväjä-nimi viittaa Jeesukseen, jolle yksittäinen ihminen on tärkeä. Jokaiselle kastetulle kristitylle on paikka Jumalan lähetyksessä. Korostamme intorealismia – syvenevää synnin ja armon tuntoa, joka laittaa liikkeelle. Pyrimme Jeesuksen seurassa sinne, missä on vähän tai ei lainkaan kristittyjä ja kirkkoja. Olemme osa liikkeelle lähetettyä Jumalan kansaa ja kirkkomme yhteistä todistusta.

Järjestöt pitävät nykyisin paljon esillä lähetystyön kokonaisvaltaisuutta. Mitä kokonaisvaltaisuus merkitsee teille järjestönä ja mitä se tarkoittaa yksittäisen työntekijän kohdalla?

Usko Katto: Helluntailaisessa lähetystyössä evankeliumi on aina kulkenut eteenpäin auttavina käsinä ja jalkoina. Lähimmäisenrakkaus käytännön tekoina on erottamaton osa lähetystyötä. Ei ole aitoa julistusta ilman diakoniaa.

Yksittäisen lähetystyöntekijän kohdalla kokonaisvaltaisuus merkitsee koko ihmisen huomioimista. Hänellä on aineelliset, henkiset ja hengelliset tarpeet. Kehitysyhteistyöntekijälle tämä merkitsee kristillistä motiivia auttaa. Lähimmäisenrakkaus tekee hänen työstään laadukasta ja vaikuttavaa. Hänkään ei toimi pelkän palkan motivoimana. Perinteinen lähetystyöntekijä taas kuuntelee koko ihmisen tarpeita. Evankeliumia ei voi puhua silloin, kun kuulijalla on kova nälkä tai häneltä puuttuu ulkoinen turva tai hänellä on akuutti sairaus. Perinteisen lähetystyön suuri hedelmä on paikallisen seurakunnan tekemä sosiaalinen työ.

Pekka Mäkipää: Vanhurskauttaessaan ihmisen uskon kautta Jeesukseen, kolmiyhteinen Jumala tekee tilaa itsessään ja ottaa meidät mukaan lähetyselämäänsä. Isän rakkaus, Pojan elämä ja Pyhän Hengen työ ovat järjestömme ja sen yksittäisen työntekijän lähetyselämän lähde ja perustus. Kokonaisvaltainen lähetyselämä ei ole metodi tai työkalu, jota käytämme lähetyksen asian edistämiseen. Se on Pyhän Hengen toiminnan kohteena olemista, usein myös kärsimysten jakamista. Näin Jumala synnyttää syntisissä uskonelämää ja jatkaa hyvää työtään maailman hyväksi kokonaisvaltaisen palvelun kautta.

Freepik.com

> Helluntaikirkot ovat monissa maissa voimakkaita yhteiskunnallisia ja hengellisiä vaikuttajia.

TM Usko Katto, 49, Suomen Helluntaikirkon johtaja, Tampereen helluntaiseurakunnan johtava pastori, Fidan hallituksen jäsen. Fida International on Suomen Helluntaiseurakuntien lähetys-ja kehitysyhteistyöjärjestö.

> Maan ääret keskiöön!

TM Pekka Mäkipää, 60, Evankelis-luterilaisen Lähetysyhdistys Kylväjän lähetysjohtaja, pastori.

Millä tavalla näet ulko- ja sisälähetyksen suhteen?

Usko Katto: Ulko- ja sisälähetys ovat toistensa jatkumoita molempiin suuntiin. Ilman sisälähetystä ulkolähetys hiipuu. Ja ilman ulkolähetystä kotimaan työ näivettyy. Lähetystyö on seurakunnan dna:ssa. Ilman sitä seurakunta ei toteuta syvintä olemustaan Kristuksen ruumiina. On tärkeää huolehtia kotimaan seurakuntien elinvoimaisuudesta. Lähetystuli nousee hengellisestä vireydestä lähettäjäseurakunnissa.

Pekka Mäkipää: Ulko- ja sisälähetystä ei pidä asettaa vastakkain, mutta ei myöskään sulattaa yhteen. Vaikka lähetyselämä ei tunne maantieteellisiä rajoja, kieli-, kulttuuri- ja uskontorajat edellyttävät ulkolähetystä (cross-cultural mission). Häviävän pieni osa kristillisestä toiminnasta suuntautuu niiden keskuuteen, jotka elävät ja kuolevat kuulematta ja ymmärtämättä evankeliumia. Maan ääret keskiöön!

Kirkon lähetystyö ja kansainvälinen vastuu

Lähetysyhdistys Kylväjä
puh. (09) 253 254 00
kylvaja@kylvaja.fi
www.kylvaja.fi

Medialähetys Sanansaattajat (Sansa)
puh. (019) 457 7700
sansa@sansa.fi
www.sansa.fi

Suomen Evankelis-luterilainen Kansanlähetys (SEKL)
puh. (019) 779 20
sekl@sekl.fi
www.sekl.fi

Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys (Sley)
puh. (09) 251 390
sley@sley.fi
www.sley.fi

Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland (SLEF)
puh. (06) 357 6500
slef@slef.fi
www.slef.fi

Suomen Lähetysseura
puh. (09) 12 971
sls@suomenlahetysseura.fi
www.suomenlahetysseura.fi

Suomen Pipliaseura
puh. 010 838 6500
info@piplia.fi
www.piplia.fi

Kirkon Ulkomaanapu
puh. 020 787 1200
asiakaspalvelu@kirkonulkomaanapu.fi
www.kirkonulkomaanapu.fi

Virsi kiertää maailmaa

Seurakunnissa raikuvat pian uudet, kansainväliset sävelet kun Virsikirjan Lisävihko otetaan käyttöön. Kirkkohallituksen musiikin asiantuntija Teija Tuukkanen veikkaa, mikä ulkomaisista lauluista nousee suosikiksi.

Kirkkohallitus

VIRSI KIERTÄÄ maailmaa. Niin se on tehnyt ennen ja niin se tekee edelleen. Adventtina käyttöön otettava uusi Virsikirjan Lisävihko on tästä oiva esimerkki ja samalla muistutus siitä, että Kristuksen kirkko on maailmanlaajuinen.

Kirkolliskokous hyväksyi viime syksynä suomenkieliseen virsikirjan lisävihkoon 79 uutta virttä ja ruotsinkieliseen 147 virttä. Niillä myös juhlistetaan reformaation merkkivuoden alkua.

Virsikirjastamme löytyy paljon lauluja Saksasta ja Ruotsista, joitakin myös Ranskasta, Britanniasta, Unkarista ja muistakin Euroopan maista, ja muutama vieläkin kauempaa.

Nimensä mukaisesti Lisävihko on tarkoitettu tämän virsikirjan rinnalle, täydentämään sitä. Lisävihkon myötä virsiemme joukkoon tulee lauluja myös aivan uusista maista ja kulttuureista.

Uusia mielikuvia

Koska Lisävihkossa ei ole kysymys varsinaisesta virsikirjauudistuksesta, se antaa mahdollisuuden koetella virren rajoja. Voimme saada uudenlaisia ajatuksia siitä, mitä virsi on ja myös siihen, mitä se ei ole.

Voimme oppia paitsi virren mahdollisuuksista myös sen rajoista. Uusia näkökulmia virteen on tarjolla sekä sisällöllisesti, kielellisesti että musiikillisesti. Myös mielikuvaamme virsistä surullisina ja ikävinä lauluina on haluttu haastaa nostamalla esille iloa ja kiitollisuutta.

Suomenkielisen Lisävihkon virsistä 52:n melodia on muuta kuin suomalaista alkuperää. Virsiä on Suomen lisäksi 21 maasta sekä saamelaisten kotiseutualueelta. Mukana on niin vanhoja kansansävelmiä kuin uudempia, viime vuosisadan loppupuolella tehtyjä melodioita ja sanoituksia.

Pääosa kansainvälisestä materiaalista on edelleen kotoisin Euroopasta, mutta mukana on lauluja myös hyvin kaukaa. Esimerkiksi ehtoollisvirsi 957 ”*Pyhään salaisuuteen Jeesus meidät sulkee*” on kotoisin Filippiineiltä. Kristuksen kirkon yhteydestä puhuva virsi 949 ”*Kirkko olkoon niin kuin puu*” tulee puolestaan Argentiinasta.

Tuuli Laukkanen/YLE

Yle ja Kirkon tiedotuskeskus järjestivät viime keväänä Tampereen Aleksanterin kirkossa kansainvälisten virsien yhteislaulukonsertin, joka lähetettiin suorana Yle Radio 1:ssä. Kuva on tapahtuman mainosjulisteesta.

Uusia kieliä ja tukiviittomia

Lisävihko laajentaa kirkkomme laulukokoelmaa myös siinä käytettävien kielten osalta. Joidenkin virsien sanat ovat suomen lisäksi mukana esimerkiksi pohjois- ja inarinsaamenkielellä, viroksi, venäjäksi tai englanniksi.

Uutta ovat myös tukiviittomat virsikirjan sivuilla. Adventista alkaen virsiä voi laulaa suoraan virsikirjasta yhtä aikaa monella eri kielellä, ilman erikoisjärjestelyjä ja ennakkovalmisteluja. Lisävihko luo yhteyttä ja vieraanvaraisuutta muidenkin kuin kantasuomalaisten seurakuntalaisten parissa.

Uskallan veikata, että useat kansainväliset laulut nousevat Lisävihkon suosituimmiksi. Edellä mainittu argentiinalainen virsi sopii mainiosti myös suomalaiseen sykkeeseen. Irlantilainen virsi 923 *"Silmäni aukaise"* on maailmalla todella suosittu. Sen melodian kaunis kuulaus ja täkäläiseen nöyrään kansanluonteeseen istuva sanoitus ilmaisevat varmasti monen suomalaisen tuntoja.

Rummuttajat esiin

Musiikillisesti selkeästi uutta ilmaisua kokoelmaan tuovat afrikkalaistaustaiset virret. Kuten afrikkalaiseen kulttuuriin kuuluu, ne on otettu kirjaan mukaan moniäänisinä versioina. Virteen 909 *"Ole kiitetty, Herra Jeesus Kristus"* on kirjoitettu näkyviin esilaulajan ja kuoron osuudet.

> Mielikuvaamme virsistä on haluttu haastaa nostamalla esille iloa ja kiitollisuutta.

Mielenkiinnolla seuraan, kuinka monessa seurakunnassa rohkaistutaan opettamaan penkissä istuvalle kirkkokansalle muitakin stemmoja kuin vain laulun melodia. Ja jos aivan alkuperäisiä halutaan olla, tulee mukaan luonnollisesti saada rummuttajia, mielellään useita.

Lisävihkon myötä olemme ottaneet ison harppauksen kohti musiikillisesti monimuotoista ja vieraanvaraista maailmanlaajuista kirkkoa.

Teija Tuukkanen
Musiikin asiantuntija, Kirkon jumalanpalvelus ja yhteiskunta, Kirkkohallitus

Toivoa tähän päivään. Uskoa tulevaisuuteen.

Uusi vaihe Namibian raamatunkäännöstyössä

Namibian asukkaista yli puolet on alle 25-vuotiaita. Nuoret haluavat lukea Raamattua. Ndongan– ja kwanjamankielisille nuorille nykyiset käännökset ovat kuitenkin vaikeatajuisia.

Uusien käännösten tekeminen käynnistyi elokuussa 2016. Niitä kääntävät paikalliset äidinkielen puhujat. Käännösten odotetaan valmistuvan vuonna 2027.

Lue lisää: piplia.fi

PIPLiA. voimasanoja

PEACE UNITED

KIRKON ULKOMAANAPU
actalliance

Lutherista tuli suosituin Playmobil kautta aikojen

Miniatyyrireformaattori on hurmannut varsinkin saksalaiset, yhdysvaltalaiset ja hollantilaiset. Sitä on myyty jo puoli miljoonaa kappaletta.

Nürnbergin matkailupalvelut

Luther Playmobilen suosio yllätti saksalaisen leluvalmistajan. Myynti on ollut vilkasta myös Suomessa.

SAKSAN EVANKELISEN kirkon ja matkailualan yhteishankkeena syntynyt Playmobil Luther on ilahduttanut suosiollaan. Lelua on myyty puoli miljoonaa kappaletta. Eniten asiakkaita on ollut Saksassa, Yhdysvalloissa ja Hollannissa.

”Asiakkaiden ja median palaute on ollut pelkästään positiivista”, **Kristina Schroll** Nürnbergin matkailupalveluista kertoo.

Brittiläinen uutispalvelu BBC uutisoi jo viime vuoden helmikuussa, että Luther on ollut Playmobil-yrityksen suosituin hahmo kautta aikojen. Ensimmäinen 34 000 kappaleen erä myytiin loppuun kolmessa päivässä.

Reformaation juhlavuoden valmisteluja Saksassa johtava **Astid Muhlmann** kommentoi Luther-lelun suosiota BBC:lle sanomalla, että kyse on uudesta kiinnostuksesta Saksan historiaa kohtaan.

”Vanhemmat haluavat varmistaa, että heidän lapsensa tietävät kuka on Luther. Hänellä oli suuri vaikutus siihen, millaisiksi yhteiskunnat kehittyivät Euroopassa”, Muhlmann totesi.

Suomessa Luther Playmobilia myy kristillinen kirja- ja tarvikekauppa Sacrum.

”Tilasimme ensin 150 kappaletta ja pohdimme, mahtavatko kaikki mennä kaupaksi. Nyt niitä on myyty jo parituhatta”, Sacrumin myyjä **Kaarina Perkiö** kertoo.

Hän uskoo, että reformaation juhlavuosi lisää tuotteen suosiota entisestään.

Danielle Miettinen

Teologian tohtoreita Kiinaan

NANJINGIN TEOLOGINEN seminaari aloitti syyskuussa teologian tohtorien koulutuksen ensimmäistä kertaa manner-Kiinan kirkon historiassa.

Seminaari on Kiinan protestanttisen kirkon teologinen keskus. Siellä toivotaan, että koulutus edistää kiinalaista teologista ajattelua ja vahvistaa yhteyksiä Kiinan älymystöön ja yhteiskuntaan.

Nelivuotiseen ohjelmaan hyväksyttiin kolme tohtoriopiskelijaa, ja kaikkien oppiaineena on systemaattinen teologia. Helsingin yliopiston dogmatiikan professori **Miikka Ruokanen** on ollut mukana valmistelemassa tohtorikoulutusta. Hän toivoo, että tulevaisuudessa väitöskirjoja voisi syntyä myös muilta teologian aloilta.

”Protestanttisella kirkolla on 24 teologista seminaaria, mutta ulkomailla koulutettuja tohtoreita on vain muutama. Nyt alkanut uusi ohjelma täyttää tätä suurta aukkoa”, Ruokanen iloitsee.

Myös tohtoriohjelman koordinaattori, apulaisprofessori **Lin Manhong** on innostunut avauksesta.

”Tohtoriohjelmaa on kaivattu jo kauan. Suurin haasteemme on saada vahvasti kasvavalle kirkolle entistä paremmin koulutettuja työntekijöitä. Tarvitsemme kipeästi korkeimman teologisen koulutuksen saaneita henkilöitä, jotka voivat toimia kirkon johtotehtävissä sekä opettajina ja pappien kouluttajina kirkon teologisissa seminaareissa”, Manhong toteaa.

Kiinan rekisteröidyssä kirkossa on noin 35 miljoonaa kristittyä. Kasteen kautta rekisteröityihin seurakuntiin liittyy joka vuosi noin miljoona uutta aikuista kristittyä.

Rekisteröimättömien kotiseurakuntien jäsenmäärä on yhtä suuri, joten Kiinan protestanttien määrä on yhteensä noin 70 miljoonaa.

Danielle Miettinen

Sansa
Medialähetys
Sanansaattajat

LAHJAT LIIKKEELLÄ -medialähetyksen teemapäivä Hyvinkäällä la 12.11.2016

Tule rakentumaan Sanan äärellä ja inspiroitumaan lähetystyöstä!
Mukana mm. lähetysteologi Jaakko Rusama ja toiminnanjohtaja Juha Auvinen.
Teemapäivä on suunnattu lähetystyöstä vastaaville seurakuntien työntekijöille, luottamushenkilöille ja kaikille, jotka haluavat syventää tietojaan medialähetystyöstä. Voit osallistua päivään myös etänä osoitteessa sansa.fi/nettitv.

Päivän hinta: 20 euroa, sisältää tarjoilun ja materiaalin.
Paikka ja aika: Hyvinkään seurakuntakeskus, Hämeenkatu 16, la 12.11.2016 klo 9:30–16:00.
Ilmoittautuminen: 1.11. mennessä helmi.mikkola@sansa.fi
Lisätietoja: mervi.viuhko@sansa.fi, p. 050 551 6180

LÄHETYS KÄYNNISSÄ | MEDIALÄHETYS SANANSAATTAJAT | SANSA.FI

Usko ja elämä

Syventävä islam-kurssi 23.–25.11.2016
RYTTYLÄSSÄ, KANSANLÄHETYSOPISTOLLA
MUST-viikonloppukurssi 25.–27.11.2016

Ilmoittautumiset 15.11. mennessä nettilomakkeella osoitteessa kansanlahetysopisto.fi, timo.tuikka@sekl.fi tai 044 565 1391.

Enemmän kuin gourmet-elämys

Maistuisiko ylikypsä karitsa ja pannacotta tyrniliemellä elävän musiikin soidessa taustalla? Tervetuloa Uudenkaupungin lähetyslounaalle!

UUDENKAUPUNGIN KAPPELISEURAKUNNAN lähetyslounas tekee hyvää monella tavalla. Ruokailijat saavat hetken juhlan huippulaadukkaan aterian äärellä, kokkiopiskelijat harjoittelevat tulevaan ammattiinsa ja lähetystyölle kertyy sievoinen summa jokaisella kattauksella.

Suunnittelun ja toteutuksen hoitavat paikalliset ravintola-alan ammattilaiset, avustajinaan kokkiopiskelijoita Lounais-Suomen ammattiopisto Novidasta. Menu on joka vuosi erilainen ja se ideoidaan palvelemaan myös kokkiopiskelijoiden ammattitaidon karttumista, seurakunnan vapaaehtoinen lähetysvastaava **Anneli Pietilä** kertoo.

Tämän vuoden helmikuussa tehtiin kävijäennätys. Kahdessa kattauksessa kävi yhteensä 260 ruokailijaa ja tuotto oli yli 4200 euroa, Pietilä iloitsee. Hän kertoo, että viiden vuoden aikana lähetyslounaat ovat tuottaneet yli 17 000 euroa.

Kokit lahjoittavat työpanoksensa lähetystyölle ja lisäksi monet paikalliset yrittäjät ja tuottajat tukevat lähetyslounasta lahjoittamalla raaka-aineita ja antamalla alennuksia.

Broileria pekonissa

Helmikuun lounaalla tarjolla oli muun muassa pekoniin käärittyä broileria, jonka sisällä oli kaprisvoita sekä perunamuusia, silakkapihvejä ja uunijuureksia. Tarjolla oli myös kikherne-kasvispihvejä.

Kylmältä puolelta löytyi salaatteja, leikkeleitä, kuten ylikypsää karitsaa, ja muun muassa blinejä. Jälkiruuaksi tarjottiin jugurttipannacottaa tyrnikastikkeella sekä mustaherukkavaahtoa suklaakakun ja marengin murusilla. Ruokailijoita viihdytti taustalla soiva elävä musiikki.

Lähetyslounaan yhteydessä pidettiin lähiruokatori, jolla myytiin lahjoituksena saatuja paikallisia tuotteita.

Lounaan tuotto menee Uudenkaupungin kappeliseurakunnan nimikkokohteisiin. Tervetuloa syömään hyvin Israelin lähetti **Sari-Johanna Kuittilon,** Keniassa työskentelevän **Pauli Vanhasen**, Suomen Lähetysseuran Thaimaan työn ja khmerinkielisen Naiset toivon lähteellä -radio-ohjelman tukemiseksi!

Danielle Miettinen

Helmikuussa Uudenkaupungin lähetyslounaan toteuttivat keittiömestari Antti Kauppinen ravintola Gasthaus Pookista, keittiömestari Tapio Pääkkö Uudenkaupungin Golfravintolasta ja Pursiseuran Paviljongilta, opettaja Paul-Erik Hakkarainen Lounais-Suomen ammattiopisto Novidasta, vastaava emäntä Asta Palola Uudenkaupungin seurakunnasta sekä kokkiopiskelijoita Novidasta.

Kierrätyspiste

Miten sinun seurakunnassasi tehdään lähetystyötä? Laita idea kiertämään: ext-danielle.miettinen@evl.fi

Mika Reinholm

Påven Franciskus besöker Lund – lutheraner och katoliker uppmärksammar reformationen

Den 31 oktober 2016 kommer påven Franciskus till Lund. Det historiska besöket görs med anledning av att katoliker och lutheraner tillsammans uppmärksammar reformationens femhundraårsjubileum. Det påvliga besöket är det första i Sverige sedan 1989.

LUTHERSKA VÄRLDSFÖRBUNDET och Vatikanen inbjuder till ett historiskt möte i Lund. För värdskapet står Svenska kyrkan i samarbete med katolska kyrkan i Sverige och Sveriges kristna råd. Mötet i Lund springer ur en decennier lång dialogprocess.

En milstolpe i dialogen är dokumentet *Från konflikt till gemenskap* (2013). Utifrån dokumentet har utarbetats en ordning för gemensam gudstjänst, som kommer att uttrycka tacksamhet för det som förenar och erkännandet av den skada som kyrkosplittringen vållat. Kyrkorna vill genom mötet understryka ett gemensamt ansvar för de utmaningar som flyktingskap och fattigdom innebär.

Vatican press

Svenska kyrkans ärkebiskop Antje Jackelén välkomnar påven Franciskus besök i Lund.

Lund är en naturlig plats för mötet, eftersom platsen representerar en tusenårig kristen närvaro före och efter reformationen. Lutherska världsförbundet, som firar sitt 70-årsjubileum inkommande år, grundades i Lund år 1947.

Ekumenisk gudstjänst

Huvudpunkten under besöket kommer att bli en ekumenisk gudstjänst i Lunds domkyrka. Gudstjänsten kommer att direktsändas av SVT. Dagen fortsätter med ett event på Malmö arena. På programmet finns musik, filmer, berättelser och vittnesbörd som förmedlar budskapet om hopp, gemenskap och ansvar för världen.

Till mötet kommer förutom påven Franciskus bland andra kardinal **Kurt Koch**, Vatikanens ansvarige för ekumeniska relationer, **Martin Junge**, generalsekreterare för Lutherska världsförbundet och biskop **Munib Younan** som är dess ordförande. Även ärkebiskop **Antje Jackelén** och Sveriges katolske biskop **Anders Arborelius** medverkar. På Malmö arena finns plats för en publik på 10 000 personer.

Inspiration till världsvid ekumenik

Svenska kyrkan hoppas att mötet fördjupar de ekumeniska relationerna och blir en inspiration till den världsvida ekumeniken även internationellt. Det är viktigt att uttrycka glädjen över det som förenar, inse de skador som splittring har vållat och kan vålla samt att fortsätta det som är gemensamt.

I ett pressmeddelande framhåller ärkebiskop Jackelén att mötet är ett framsteg för kyrkornas arbete. Hon framhåller att i en tid av stora globala utmaningar har vi ett gemensamt uppdrag att förkunna evangelium i ord och handling. Genom mötet vill kyrkorna visa på att samverkan är möjlig.

Johanna Björkholm-Kallio

”Jag är Herren, din Gud”

REFORMATIONSÅRET NÄRMAR sig. Ett jubileumsår. Alla tycker inte det är värt att fira, inte ens alla så kallade lutheraner. Men att det som hände i Wittenberg under tidigt 1500-tal har haft långtgående konsekvenser kommer man inte ifrån. Vad är det för ett arv de evangelisk-lutherska kyrkorna bär på?

Luther skrev ingen systematisk läroframställning om trosfrågor. Hans uttalanden måste ses i ljuset av den diskussion de ingår i. Det är fråga om en varierande samling texter med olika betoningar i olika sammanhang.

MEN DET betyder inte att det saknas ett bärande tankemönster. Ett sådant sammanfattande uttryck för Luthers trostolkning utgör hans utläggning av *första budet*: ”Du skall inte ha andra gudar”.

Så är budordet formulerat i Stora katekesen. Men det är typiskt Luther att i sin reflektion lyfta in den grundläggande motiveringen: ”Jag är Herren, din Gud”.

Därmed får budordet sitt fäste i *evangeliet*. Gud är människans Gud redan innan hon tänkt tanken. Allt skapat, allt gott i denna värld betraktas som Guds handlande.

Och Luther understryker att denne Gud är *din Gud*. Av den tanken färgas föreställningen om Gud. Gud är inte bara en högre makt, ett lärosystem eller en samling skrifter.

Gud är Någon som människan kan vända sig till i nöden, som är närvarande och kan tilltalas som ett Du. När det sker att människan kan sätta sin *tillit* till denna Gud träder hon in i en livgivande gemenskap.

EN TILLITENS hållning är inte specifikt kristen. Sett utifrån skapelsens perspektiv kan man säga att egendom, makt och skicklighet med mera har potential att bli ens gud. Sett utifrån frälsningens perspektiv kan den egna fromheten och tilltron till egna prestationer inför Gud ersätta Guds handlande i Kristus.

För Luther var det viktigt att ha ”en *rätt Gud*”. Det betyder inte att gudsbilden låses i snäv mening. Men den får ramar. Den kan inte vara annorlunda än den Guds avbild som uppenbarats i Kristus. Människors föreställningar om Gud är personligt färgade, men de kommer till oss genom det som *förkunnas* om Gud. Därför blir det viktigt att de kristnas ord och handlingar speglar Gud.

Peter Sandström

> Gud är ett Du som ingen kan förfoga över.

Svaret på tilltalet ”Jag är Herren din Gud” är att tacka och lova Gud och tro och lita på att han är den som han visat sig i Kristus. Då är gudsbilden god och förhållningssättet präglas av *tro*.

Att människan också fruktar Gud visar att Gud ses som långt större än människors tankar. Gud är ett Du som ingen kan förfoga över.

Så innefattas Luthers bärande läropunkter i detta bud, på ett enkelt sätt i teorin, men svårt i praktiken.

Bernice Sundkvist
Lutherforskare och professor i praktisk teologi
vid Fakulteten för humaniora, psykologi och teologi,
Åbo Akademi

Göran Stenlund

Evans och Heidi Orori med flickorna Nellie och Esther.

SLEF inleder missionsarbete i Etiopien

Sedan januari 2016 har SLEF två missionärer i Etiopien. Dom är Heidi och Evans Orori med flickorna Nellie och Esther.

Bakgrunden till engagemanget i Etiopien är en kallelse som SLEF fick för några år sedan angående behovet av en lärare till den Etiopiska evangelisk-lutherska kyrkans bibelskola i Asella, Lutheran Theological Seminary (LTS).

Heidi och **Evans Orori** hade båda en kallelse till missionärstjänst. Kallelsen från LTS i Etiopien mötte Ororis kallelse och i maj 2015 svarade de ja på SLEF:s förfrågan om att bli missionärer i Etiopien.

På påskannandag 2016 kom svaret på mångas böner och längtan: ett på ettårigt arbetstillstånd inom EELC i Etiopien för Heidi och Evans Orori. Arbetstillståndet kan förlängas efter ett år.

Lärare på bibelskolan

Heidi och Evans Orori läste amhariska under våren. I slutet av sommaren flyttade familjen till Asella där bibelskolan LTS finns. En ny kurs för blivande evangelister och präster startade där i höst. Evans Orori kommer att fungera som lärare på bibelskolan.

För Heidi Ororis del blir det ett engagemang på Asella Boarding, ett internatsboende för flickor på samma missionsstation där familjen Orori kommer att bo. Heidi Orori kan också engageras i kyrkans söndagsskol- och kvinnoarbete.

Samarbete med EELC

Den kyrka som Heidi och Evans Orori tjänar är en av Etiopiens två lutherska kyrkor. Mera bekant är den stora Mekane Yesus-kyrkan. Etiopiens evangelisk-lutherska kyrka (EELC) har samma bakgrund som Mekane Yesus-kyrkan, det vill säga Evangeliska Fosterlandsstiftelsen i Sverige.

Till följd av en splittring i Sverige år 1911 bildades Bibeltrogna Vänner (BV, numera ELM-BV). EFS´ och BV:s missionärer gick in för varsin riktning i Etiopien, därav bildades de två kyrkorna i Etiopien. De har dock goda relationer och ett visst samarbete, bland annat angående utbildning.

Ända missionärerna

De första svenska missionärerna från Bibeltrogna Vänner kom till Addis Abeba år 1921. Staden Asella har knappt 70 000 invånare och ligger 2430 meter över havet. I Asella byggdes år 1946 en missionsstation med skola, sjukhus och jordbruk.

Sjukhuset stängdes 1966 då ett statligt sjukhus öppnades i staden. Jordbruksmarken i Asella gavs senare till ett svenskt jordbruksprojekt som numera kallas ARDU.

EELC har numera inga svenska missionärer och inga andra samarbetspartners än ELM-BV och SLEF.

Brita Jern

Historisk disputation

Åbo Akademi fick sin första tanzaniska teologie doktor.

MÅNDAGEN DEN 16 maj ägde en historisk disputation rum vid fakulteten för humaniora, psykologi och teologi vid Åbo Akademi när teologie magister **Nehemia Moshi** från Makumira University College framlade sin avhandling till offentlig granskning.

Doktorsavhandlingen heter *Stretching the Drum Skin – An Analysis of Power Relations in Leadership Development and Succession in the History of the Evangelical Lutheran Church in Tanzania, Northern Diocese 1942–1993.*

I avhandlingen undersöks maktrelationer som manifesterats i framväxt, överlämnande och övertagande av ledarskap i det norra stiftet i den evangelisk-lutherska kyrkan. Forskningen visar att stiftets historia har karakteriserats av bemyndigande, manipulativa och dominerande relationer.

Privat

Relationerna kan enligt undersökningen karakteriseras som ett arv från både utländska missionärer och ett nordtanzaniskt kulturellt sammanhang. Avhandlingen resulterar i slutsatsen att stiftets historia karakteriseras av en klassbaserad stratifiering som kan påverka stiftets verksamhet ännu idag.

Johanna Björkholm-Kallio

Prenumerationer och adressändringar
Tfn: 09 18021
e-post: lahetyslehti.kirkkohallitus@evl.fi
Kyrkostyrelsen / Kyrkans missionscentral
PB 210, 00131 Helsingfors

Utgivare
Kyrkans missionscentral
PB 210
00131 Helsingfors
Tfn: 09 18021
Fax: 09 1802 350
sakasti.evl.fi/kirkkommelahetys

Chefredaktör
Risto Jukko
risto.jukko@evl.fi

Redaktionssekreterare
Danielle Miettinen
ext-danielle.miettinen@evl.fi

Redaktion
Ville Auvinen
Johanna Björkholm-Kallio
Kari Eskelinen
Anssi Nurmi
Jaakko Rusama
Kimmo Saares
Elina Tervonen

Tryck
Grano Oy

Layout
Jouni Halonen / Grano Oy

Upplaga
3300 st.

Tidningen utkommer
två gånger per år.
Nästa nummer utkommer i mars 2017.

Tidningen skickas till församlingar, religionslärare, kyrkans missionsorganisationer och domkapitel.

ISSN 0789-5135
ISSN 2242-3877 (webb)

BFE1

BA2
Itella Posti Oy

Itella Green

Kutsuit minut pimeydestä valoon
astuessasi hämärään huoneeseeni
kutsuit yksinäisen nimeltä
ja tulit vieraaksi taloon
taivutit taivaalle kannen
turvattomille tähtikilven

Sytytä meihin reformaatiosi tuli
jotta asettuisimme yksinäisen vierelle
rakastaisimme uudeksi kuihtuneen
ja painaisimme voitonseppeleen
särkyneiden ohimoille

Annoit itsesi maailmaan
sen nälkään ja janoon
anna meidän olla ruokasi ja juomasi
niille joille tahdot
rakkautesi nälkä täyttyköön
lohduttavin sanoin

Pue minut sinuun
armosi rauha huulillani
sinä ainoa Jumala
Kristuksen kasvot
lähellä jokaista
haavojesi jäljet
joihin paranen

Mari Pöntinen
Suomen Ekumeenisen
Neuvoston pääsihteeri

SUOMEN EV. LUT. KIRKKO

Miguel Perez Ayelo/FreeImages